

32004R0883

30.4.2004

EUROOPA LIIDU TEATAJA

L 166/1

**EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU MÄÄRUS (EÜ) nr 883/2004,
29. aprill 2004,
sotsiaalkindlustussüsteemide kooskõlastamise kohta
(EMPs ja Šveitsis kohaldatav tekst)**

EUROOPA PARLAMENT JA EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

Nende eeskirjade asendamine, neid samaaegselt ajakohastades ja lihtsustades, on seepärast oluline isikute vaba liikumise saavutamiseks.

võttes arvesse Euroopa Ühenduse asutamislepingut, eriti selle artikleid 42 ja 308,

võttes arvesse komisjoni ettepanekut, mis on tehtud pärast konsulteerimist tööturu osapooltega ja võõrtöötajate sotsiaalkindlustuse halduskomisjoniga, ⁽¹⁾

(4) Vaja on arvestada siseriiklike sotsiaalkindlustusalaste õigusaktide erijooni ning rajada üksnes kooskõlastussüsteem.

võttes arvesse Euroopa majandus- ja sotsiaalkomitee arvamust, ⁽²⁾

(5) Kõnealuse kooskõlastamise raames on vaja asjaomastele isikutele erinevate siseriiklike õigusaktide alusel tagada võrdne kohtlemine ühenduse piires.

vastavalt asutamislepingu artiklis 251 sätestatud menetlusele ⁽³⁾

ning arvestades järgmist:

(6) Sotsiaalkindlustusalaste õigusaktide tihe seos selliseid õigusakte täiendavate või asendavate lepinguliste sätetega, mis on avalik-õiguslike asutuste otsusega kohustuslikuks muudetud või mille reguleerimisala on laiendatud, võib põhjustada sarnase kaitse vajaduse ka nimetatud sätete rakendamisel käesolevas määruses ettenähtud juhtudel. Esimese sammuna võidakse hinnata sellistest skeemidest teatanud liikmesriikide kogemust.

(1) Riiklike sotsiaalkindlustussüsteemide kooskõlastuseeskirjad mahuvad isikute vaba liikumise raamesse ja peaksid kaasa aitama nende elustandardi ja tööhõive tingimuste paranemisele.

(2) Asutamislepingus ei nähta mittetöötavate isikute sotsiaalkindlustuse valdkonnas asjakohaste meetmete võtmiseks ette muid volitusi peale artiklis 308 sätestatute.

(7) Siseriiklike õigusaktide suure erinevuse tõttu hõlmatud isikute suhtes on soovitatav kehtestada põhimõte, et käesolevat määrust kohaldatakse liikmesriigi kodanike, liikmesriigi territooriumil elavate kodakondsuseta isikute ja pagulaste suhtes, kes on või on olnud sotsiaalkindlustusalaste õigusaktidega hõlmatud ühes või mitmes liikmesriigis, samuti nende pere liikmete ning nende ülalpidamisel olnud isikute suhtes.

(3) Nõukogu 14. juuni 1971. aasta määrust (EMÜ) nr 1408/71 sotsiaalkindlustusskeemide kohaldamise kohta ühenduse piires liikuvate töötajate, füüsilisest isikust ettevõtjate ja nende pere liikmete suhtes ⁽⁴⁾ on korduvalt muudetud ja ajakohastatud, et võtta arvesse arenguid ühenduse tasandil, sealhulgas Euroopa Kohtu otsuseid, aga ka siseriiklike õigusaktide muudatusi. Selliste tegurite tõttu on ühenduse kooskõlastuseeskirjad muutunud keerulisteks ja pikkadeks.

(8) Võrdse kohtlemise üldpõhimõte on eriti tähtis nende töötajate jaoks, kes ei ela liikmesriigis, kus nad töötavad, sealhulgas piirialatöötajad.

⁽¹⁾ EÜT C 38, 12.2.1999, lk 10.

⁽²⁾ EÜT C 75, 15.3.2000, lk 29.

⁽³⁾ Euroopa Parlamendi 3. septembri 2003. aasta arvamus (Euroopa Liidu Teatajas seni avaldamata). Nõukogu 26. jaanuari 2004. aasta ühine seisukoht (ELT C 79 E, 30.3.2004, lk 15) ja Euroopa Parlamendi 20. aprilli 2004. aasta seisukoht (Euroopa Liidu Teatajas seni avaldamata). Nõukogu 26. aprilli 2004. aasta otsus.

⁽⁴⁾ EÜT L 149, 5.7.1971, lk 2. Määrust on viimati muudetud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EÜ) nr 1386/2001 (EÜT L 187, 10.7.2001, lk 1).

(9) Euroopa Kohus on korduvalt esitanud arvamusi hüvitiste, tulu ja faktide võrdse kohtlemise võimalikkuse kohta; see põhimõte tuleks selgesõnaliselt kehtestada ja seda edasi arendada, samaaegselt järgides õiguslike otsuste sisu ja vaimu.

- (10) Siiski ei peaks põhimõtte teatavate teise liikmesriigi territooriumil aset leidnud faktide või sündmuste käsitlemise kohta nii, nagu need oleksid aset leidnud selle liikmesriigi territooriumil, mille õigusaktid on kohaldatavad, takistama teise liikmesriigi õigusaktide alusel täitunud kindlustuse, töötamise, füüsilisest isikust ettevõtjana tegutsemise või elamise perioodide liitmist pädeva liikmesriigi õigusaktide alusel täitunud perioodidele. Perioode, mis on täitunud teise liikmesriigi õigusaktide alusel, tuleks seepärast arvesse võtta üksnes perioodide liitmise põhimõtet rakendades.
- (11) Liikmesriikides aset leidvate juhtumite või ilmnevate faktide võrdsustamine ei muuda mingil juhul teist liikmesriiki pädevaks riigiks ega teise liikmesriigi õigusakte kohaldatavaks õigusaktideks.
- (12) Proportsionaalsust silmas pidades tuleks hoolega tagada, et faktide või juhtumite võrdsustamine ei põhjustaks objektiivselt õigustamatuid tulemusi või samaliigiliste hüvitiste kattumist sama perioodi eest.
- (13) Kooskõlastuseeskirjad peavad tagama, et ühenduse piires liikuvatele isikutele ning nende ülalpeetavatele ja ülalpidamisel olnud isikutele säiliks omandatud ja omandamisel olevad õigused ja soodustused.
- (14) Nende eesmärkide saavutamiseks tuleb eelkõige liita kõik hüvitiseõiguste saamiseks ja säilitamiseks ning hüvitise-summade arvutamiseks erinevate siseriiklike õigusaktide alusel arvesse võetud perioodid ja anda hüvitisi kõikidele käesoleva määrusega hõlmatud erinevatele isikukategooriatele.
- (15) Ühenduse piires liikuvate isikute suhtes on vaja kohaldada üksnes ühe liikmesriigi sotsiaalkindlustusskeemi, et vältida eri riikide õigusaktide üheaegset kohaldamist ning sellest tulenevat kattumist.
- (16) Ühenduse piires pole üldjuhul õigustatud sotsiaalkindlustusalaste õiguste sidumine asjaomase isiku elukohaga; siiski võib erijuhtumitel, eriti asjaomase isikuga seotud majanduslikel ja sotsiaalsetel kaalutlustel hüvitistega seonduvalt elukohta arvesse võtta.
- (17) Selleks et võimalikult tõhusalt tagada kõigi liikmesriigi territooriumil töötavate isikute võrdne kohtlemine, on asjakohane kindlaks määrata, et üldjuhul kuuluvad kohaldamisele selle liikmesriigi õigusaktid, kus asjaomane isik töötab või füüsilisest isikust ettevõtjana tegutseb.
- (18) Sellest üldreeglist on vaja teha erand, kui konkreetne olukord õigustab kohaldatava õiguse kindlaksmääramisel teistsuguste kriteeriumide kasutamist.
- (19) Mõnel juhul võidakse sünnitus- ja sellega samaväärsed isadushüvitised anda emale või isale ja kuna viimase puhul need hüvitised erinevad vanemahüvitistest ning neid saab liita sünnitushüvitistega *strictu sensu*, kuna neid antakse vastündinud lapse esimestel elukuudel, on asjakohane neid sünnitus- ja samaväärseid isadushüvitisi ühiselt reguleerida.
- (20) Haigus-, sünnitus- ja sellega samaväärsete isadushüvitiste vallas tuleks võimaldada kaitset kindlustatud isikutele ja nende pereliikmetele, kes elavad või viibivad muus liikmesriigis kui pädev liikmesriik.
- (21) Haigus-, sünnitus- ja samaväärsete isadushüvitiste sätted koostati Euroopa Kohtu pretsedendiõigust arvestades. Eelnevat luba käsitlevaid sätteid on täiendatud, võttes arvesse Euroopa Kohtu asjakohaseid otsuseid.
- (22) Pensionitaotlejate ja pensionäride ning nende pereliikmete eriseisund muudab vajalikuks ravikindlustust reguleerivate sätete kohandamise nende olukorraga.
- (23) Erinevate siseriiklike süsteemide vahelisi erinevusi silmas pidades on liikmesriikidel asjakohane sätestada piirialatöötajate pereliikmete ravi võimaluse korral selles liikmesriigis, kus piirialatöötajad tegutsevad.
- (24) Euroopa Kohtu otsustes kohtuasjades C-215/99 Jauch ja C-160/96 Molenaar käsitletud samalaadsete mittekatuvate mitterahaliste haigushüvitiste ja rahaliste haigushüvitiste reguleerimiseks on vaja kehtestada erisätted, tingimusel et need hüvitised katavad sama riski.

- (25) Tööõnnetuste ja kutsehaigustega seoses antavate hüvitiste puhul tuleks kaitse tagamiseks kehtestada eeskirjad nende isikute olukorra reguleerimiseks, kes elavad või viibivad muus liikmesriigis kui pädev liikmesriik.
- (26) Invaliidsushüvitiste puhul tuleks luua kooskõlastussüsteem, mis arvestaks siseriiklike õigusaktide erijooni, eriti invaliidsuse ja selle süvenemise tunnustamise osas.
- (27) Tuleb luua süsteem vanadushüvitiste ja toitjakaotushüvitiste määramiseks, kui asjaomane isik on olnud hõlmatud ühe või mitme liikmesriigi õigusaktidega.
- (28) On vaja kindlaks määrata pensioni suurus, mis arvutatakse liitmise ja proportsionaalse arvutamise meetodi järgi ning mis on tagatud ühenduse õigusega juhul, kui siseriiklike õigusaktide kohaldamine, sealhulgas vähendamist, peatamist või tühistamist käsitlevate sätete kohaldamine on kõnealusest meetodist ebasoodsam.
- (29) Võõrtöötajate ja nende ülalpidamisel olnud isikute kaitsmiseks selle eest, et siseriiklike vähendamist, peatamist või tühistamist käsitlevaid eeskirju ei kohaldataks ülemäära rangelt, on vaja käesolevasse määrusesse lülitada sätted, millega selliste sätete kohaldamiseks kehtestatakse ranged eeskirjad.
- (30) Nagu Euroopa Kohus on korduvalt kinnitanud, ei peeta nõukogu pädevaks jõustama eeskirju, millega kehtestatakse piirang erinevates liikmesriikides saadud kahe või enama pensioni kattumisele, vähendades üksnes siseriiklike õigusaktide alusel saadud pensionisummat.
- (31) Vastavalt Euroopa Kohtule tuleb sellised eeskirjad kehtestada siseriiklike õigusaktidega, pidades silmas, et ühenduse õigusaktide ülesanne on kehtestada piirmäärad, mille ulatuses kohaldatakse siseriiklike õigusakte vähendamise, peatamise või tühistamise osas.
- (32) Töötajate liikuvuse edendamiseks on eelkõige asjakohane lihtsustada tööotsinguid erinevates liikmesriikides; seepärast on vaja tagada kõikide liikmesriikide töötuskindlustusskeemide ja tööhõiveteenuste tihedam ja tõhusam kooskõlastamine.
- (33) Käesoleva määrusega on vaja hõlmata riiklikke eelpensioniskeeme, tagades seeläbi nii võrdse kohtlemise kui ka eelpensionihüvitiste eksportimise võimaluse ning pere- ja tervishoiuhüvitiste määramise asjaomasele isikule kooskõlas käesoleva määruse sätetega; hõlmata ei tuleks siiski perioodide liitmise eeskirja, kuna vaid väga vähestel liikmesriikidel on riiklikud eelpensioniskeemid.
- (34) Kuna perehüvitiste kohaldamisala on väga lai, võimaldades kaitset nii klassikalistes kui ka eriseloomuga olukordades, millest viimatinimetatud on Euroopa Kohtu otsuste subjektiks liidetud kohtuasjades C-245/94 ja C-312/94 *Hoefer ja Zachow* ning kohtuasjas C-275/96 *Kuusijärvi*, on vaja reguleerida kõiki selliseid hüvitisi.
- (35) Selleks et vältida hüvitiste lubamatut kattumist, on vaja kehtestada prioriteetsuse määramise eeskirjad juhuks, kui perehüvitist on õigus saada nii pädeva liikmesriigi õigusaktide alusel kui ka pereliikmete elukoha liikmesriigi õigusaktide alusel.
- (36) Ülalpidamistoetuste ettemaksed on hüvitatavad ettemaksed, mille eesmärgiks on kompenseerida vanema suutmatust täita oma perekonnaseadusest tulenevat kohustust oma last ülal pidada. Seepärast ei peaks neid ettemakseid käsitlema perele otsese hüvitisena ühistoetusest. Nimetatud üksikasju arvestades ei peaks kooskõlastuseeskirju kohaldama selliste ülalpidamistoetuste suhtes.
- (37) Nagu Euroopa Kohus on korduvalt sedastanud, tuleb sotsiaalkindlustushüvitise eksporditavuse põhimõttest lahknevaid sätteid tõlgendada rangelt. See tähendab, et neid saab kohaldada üksnes määratletud tingimustele vastavate hüvitiste suhtes. Seega saab käesoleva määruse III jaotise 9. peatükki kohaldada üksnes käesoleva määruse X lisas loetletud mitteosamakselistele erihüvitistele.
- (38) Vaja on asutada halduskomisjon, kuhu kuulub iga liikmesriigi valitsuse esindaja ning mille ülesanne on tegelda eelkõige kõigi käesoleva määruse sätetest tulenevate haldus- ja tõlgendusküsimustega ning edasise koostöö edendamisega liikmesriikide vahel.

(39) On leitud, et andmetöötlustalituste arendamiseks ja kasutamiseks teabevahetuses on vaja luua tehniline komisjon halduskomisjoni egiidi all erivastutusega andmetöötluse valdkonnas.

sätestatud proportsionaalsuse põhimõtte kohaselt ei lähe käesolev määrus kaugemale sellest, mis on vajalik nimetatud eesmärgi saavutamiseks,

(40) Andmetöötlustalituste kasutamine asutustevahelises teabevahetuses eeldab sätteid, millega tagatakse, et elektrooniliselt vahetatavaid või väljaantavaid dokumente tunnustatakse võrdselt paberdokumentidega. Selline vahetus peab toimuma vastavalt ühenduse sätetele, milles käsitletakse üksikisikute kaitset seoses isikuandmete töötlemise ja nende vaba liikumisega.

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA MÄÄRUSE:

I JAOTIS

ÜLDSÄTTED

(41) Kooskõlastuseeskirjade kohaldamise hõlbustamiseks tuleb kehtestada erisätted, mis arvestaksid riikide õigusaktide erijooni.

ARTIKKEL 1

Mõisted

(42) Kooskõlas proportsionaalsuspõhimõttega ning selleks, et käesolevat määrust oleks võimalik laiendada hõlmamaks kõiki Euroopa Liidu kodanikke ning et leida lahendus, mis võtaks arvesse elukohapõhiste süsteemide eriseloost tulenevaid piiranguid, peeti asjakohaseks lisada spetsiaalne erand XI lisasse – kanne TAANI, mis piirdub sotsiaalpensioni määramist üksnes mitteaktiivsete isikute uuele kategooriale, kellele laieneb käesolev määrus, seoses Taani süsteemi erijoontega ning silmas pidades, et need pensionid on eksporditavad vastavalt kehtivatele Taani õigusaktidele (pensioniseadus) pärast 10-aastast seal elamist.

Käesolevas määruses kasutatakse järgmisi mõisteid:

(43) Kooskõlas võrdse kohtlemise põhimõttega peeti asjakohaseks lisada spetsiaalne erand XI lisasse – kanne SOOME, mis piirdub elukohajärgsete rahvapensionitega seoses Soome sotsiaalkindlustusalaste õigusaktide erijoontega, eesmärgiga tagada, et rahvapensioni summa poleks väiksem kui rahvapensioni summa, mis arvutatakse siis, kui kõik liikmesriigis täitunud kindlustusperioodid oleksid täitunud Soomes.

a) *töötamine* – tegevus või samaväärne olukord, mida sellena käsitletakse vastavalt selle liikmesriigi sotsiaalkindlustusalastele õigusaktidele, kus selline tegevus või samaväärne olukord esineb;

b) *tegevus füüsilisest isikust ettevõtjana* – tegevus või samaväärne olukord, mida sellena käsitletakse vastavalt selle liikmesriigi sotsiaalkindlustusalastele õigusaktidele, kus selline tegevus või samaväärne olukord esineb;

(44) Määruse (EMÜ) nr 1408/71 kehtetuks tunnistamiseks on vaja kehtestada uus määrus. Siiski on õiguskindluse tagamiseks vaja, et määrus (EMÜ) nr 1408/71 jääks jõusse ning omaks jätkuvalt õiguslikku mõju teatavate ühenduse õigusaktide ja lepingute puhul, mille lepinguosaliseks ühendus on.

c) *kindlustatud isik* – III jaotise 1. ja 3. peatükis sätestatud sotsiaalkindlustusliikide puhul isik, kes vastab selle liikmesriigi õigusaktides sätestatud tingimustele, kes II jaotise kohaselt on õigustatud hüvitisi saama käesoleva määruse sätteid arvesse võttes;

d) *riigiteenistuja* – isik, keda sellisena käsitletakse või koheldakse liikmesriigis, mille subjektiks on talle tööd andev asutus;

(45) Kuna kavandatava meetme eesmärki, milleks on kooskõlastusmeetmete abiga tagada isikute vaba liikumise õiguse tõhus rakendamine, ei suuda liikmesriigid täielikult saavutada ning seetõttu on eesmärk meetme ulatuse ja mõju tõttu paremini saavutatav ühenduse tasandil, võib ühendus võtta meetmeid kooskõlas asutamislepingu artiklis 5 sätestatud subsidiaarsuse põhimõttega. Nimetatud artiklis

e) *riigiteenistujate eriskeem* – sotsiaalkindlustusskeem, mis erineb asjaomastes liikmesriikides töötajate suhtes kohaldatavast üldisest sotsiaalkindlustusskeemist ning mida kohaldatakse kõigi riigiteenistujate või nende teatavate kategooriate suhtes;

f) *piirialatöötaja* – isik, kes töötab või tegutseb füüsilisest isikust ettevõtjana ühes liikmesriigis ja elab mõnes teises liikmesriigis, kuhu ta korrapäraselt naaseb iga päev või vähemalt kord nädalas;

g) *pagulane* – 28. juulil 1951 Genfis allakirjutatud pagulasseisundi konventsiooni artiklis 1 määratletud isik;

- h) *kodakondsuseta isik* – 28. septembril 1954 New Yorgis allakirjutatud kodakondsuseta isikute seisundi konventsiooni artiklis 1 määratletud isik;
- i) *pereliige*:
1. i) isik, keda määratletakse või tunnistatakse pereliikmena või leibkonna liikmena nendes õigusaktides, mille alusel hüvitisi antakse;
 - ii) mitterahaliste hüvitiste puhul vastavalt III jaotise 1. peatükile nagu haigus-, sünnitus- ja sellega samaväärsed isadushüvitised, isik, keda määratletakse või tunnistatakse pereliikmena või leibkonna liikmena nende liikmesriikide õigusaktides, kus ta elab;
 2. kui lõike 1 alusel kohaldatavates liikmesriigi õigusaktides ei eristata pereliikmeid ja teisi isikuid, kelle suhtes neid õigusakte kohaldatakse, loetakse pereliikmeteks abikaasat, alaealisi lapsi ja täisealiseks saanud ülalpeetavaid lapsi;
 3. kui lõigete 1 ja 2 alusel kohaldatavates õigusaktides loetakse isik pereliikmeks või leibkonna liikmeks üksnes siis, kui ta elab kindlustatud isiku või pensionäri samas leibkonnas, loetakse see tingimus täidetuks, kui kõnealune isik põhiosas on kindlustatud isiku või pensionäri ülalpeetav;
- j) *elukoh* – koht, kus isik tavaliselt elab;
- k) *viibimine* – ajutiselt elamine;
- l) *õigusaktid* – iga liikmesriigi puhul õigus- ja haldusnormid ning muud rakendusmeetmed, mis on seotud artikli 3 lõikes 1 käsitletud sotsiaalkindlustusliikidega;
- See termin ei hõlma lepingulisi sätteid, välja arvatud eelmises lõigus osutatud õigus- ja haldusnormidest tulenevate kindlustuskohustuste rakendamiseks vajalikud sätted või avalik-õiguslike asutuste otsuste subjektiks olnud sätted, mis muudavad need kohustuslikuks või laiendavad nende ulatust, tingimusel et asjaomane liikmesriik seda vastavalt deklareerib
- ning teavitab sellest Euroopa Parlamendi presidenti ja Euroopa Liidu Nõukogu eesistujat. Nimetatud deklaratsioon avaldatakse Euroopa Liidu Teatajas;
- m) *pädev võimuorgan* – asjaomase liikmesriigi minister, ministrid või muu samaväärne võimuorgan, kes vastutab kogu riigis või selle mõnes osas sotsiaalkindlustusskeemide eest;
- n) *halduskomisjon* – artiklis 71 nimetatud komisjon;
- o) *rakendusmäärus* – artiklis 89 osutatud määrus;
- p) *asutus* – asjaomase liikmesriigi puhul kõigi või osa õigusaktide kohaldamise eest vastutav organ või asutus;
- q) *pädev asutus*:
- i) asutus, kus asjaomane isik on hüvitise taotlemise ajal kindlustatud
 - või
 - ii) asutus, kellelt asjaomasel isikul on praegu või tulevikus õigus saada hüvitisi, kui tema või tema pereliige või -liikmed elavad asutuse asukohajärgse liikmesriigi territooriumil
 - või
 - iii) asutus, mille on määranud asjaomase liikmesriigi pädev võimuorgan
 - või
 - iv) kindlustusskeemi puhul, mis on seotud tööandja vastutusega artikli 3 lõikes 1 loetletud hüvitiste suhtes, kas tööandja või asjassepuutuv kindlustusandja või nende puudumisel asjaomase liikmesriigi pädeva võimuorgani määratud organ või asutus;
 - r) *elukohajärgne asutus ja viibimiskohajärgne asutus* – vastavalt asutus, kes on pädev andma hüvitist asjaomase isiku elukohas, ja asutus, kes on pädev andma hüvitist asjaomase isiku viibimiskohas selle asutuse rakendatavate õigusaktide alusel, või sellise asutuse puudumisel asjaomase liikmesriigi pädeva võimuorgani määratud asutus;
 - s) *pädev liikmesriik* – liikmesriik, kus pädev asutus asub;

t) *kindlustusperiood* – sissemakseperiood või töötamisperiood või füüsilisest isikust ettevõtjana tegutsemise periood, mis on kindlustusperioodina määratletud või tunnustatud õigusaktides, mille kohaselt see on täitunud või loetakse täitunuks, ning kõik selliste perioodidena käsitatavad perioodid, kui kõnealused õigusaktid võrdsustavad need kindlustusperioodidega;

u) *töötamisperiood ja füüsilisest isikust ettevõtjana tegutsemise periood* – perioodid, mis on vastavalt määratletud või tunnustatud õigusaktides, mille kohaselt need on täitunud, ja kõik sellistena käsitatavad perioodid, kui kõnealused õigusaktid võrdsustavad need töötamisperioodi või füüsilisest isikust ettevõtjana tegutsemise perioodiga;

v) *elamisperiood* – perioodid, mis on niimoodi määratletud või tunnustatud õigusaktides, mille alusel need on täitunud või täitunuks loetud.

w) *pension* – hõlmab lisaks pensionitele ühekordseid hüvitisi, millega neid võidakse asendada, ja sissemaksete tagasimaksete vormis makseid ning III jaotise sätete alusel ümberhindamise alusel suurendamisi või täiendavaid toetusi;

x) *eelpension* – kõik rahalised hüvitised, välja arvatud töötushüvitis või varajane vanadushüvitis, mida makstakse teatud vanusest alates töötajatele, kes on tasustatavat tegevust vähendanud, sellest loobunud või selle peatanud kuni vanaduspension- või eelpensionieani, mille saamise tingimuseks pole asjaomase isiku kättesaadavus pädeva riigi tööhõiveteenistustele; varajane vanadushüvitis – hüvitis, mida makstakse enne tavalisse pensioniõiguslikku ikka jõudmist ning mille maksmist kas jätkatakse pärast nimetatud ikka jõudmist või vahetab selle välja mõni teine vanadushüvitis;

y) *matusetoetus* – mis tahes ühekordne makse surmajuhtumi korral, välja arvatud punktis w nimetatud ühekordsed hüvitised;

z) *perehüvitised* – kõik mitterahalised või rahalised hüvitised perekulude katteks, välja arvatud I lisas nimetatud ülalpidamistoetuste ning spetsiaalsete sünditus- ja lapsendamistoetuste ettemaksed.

Artikkel 2

Isikud, kelle suhtes määrus on kohaldatav

1. Käesolevat määrust kohaldatakse liikmesriigi kodanike, liikmesriigis elavate kodakondsuseta isikute ja pagulaste suhtes, kes on või on olnud sotsiaalkindlustusalaste õigusaktidega hõlmatud ühes või mitmes liikmesriigis, samuti nende pereliikmete ning nende ülalpidamisel olnud isikute suhtes.

2. Samuti kohaldatakse käesolevat määrust selliste isikute ülalpidamisel olnud isikute suhtes, kes on olnud ühe või mitme liikmesriigi õigusaktide subjektid, olenemata selliste isikute kodakondsusest, kui nende ülalpidamisel olnud isikud on liikmesriigi kodanikud või mõnes liikmesriigis elavad kodakondsuseta isikud või pagulased.

Artikkel 3

Reguleerimisala

1. Käesolevat määrust kohaldatakse kõigi õigusaktide suhtes, mis reguleerivad järgmisi sotsiaalkindlustusliike:

- a) haigushüvitised;
- b) sünditus- ja sellega samaväärsed isadushüvitised;
- c) invaliidsushüvitised;
- d) vanadushüvitised;
- e) toitjakaotushüvitised;
- f) tööõnnetus- ja kutsehaigushüvitised;
- g) matusetoetus;
- h) töötushüvitised;
- i) eelpensionihüvitised;
- j) perehüvitised.

2. Kui XI lisas ei ole sätestatud teisiti, kohaldatakse käesolevat määrust üld- ja erisotsiaalkindlustusskeemide, osamakseliste või mitte-osamakseliste ning tööandja või laevaomaniku kohustustega seotud skeemide suhtes.

3. Käesolevat määrust kohaldatakse ka artikliga 70 hõlmatud mitteosamakseliste rahaliste erihüvitiste suhtes.

4. Käesoleva määruse III jaotise sätteid ei mõjuta siiski laevaomaniku kohustusi reguleerivaid liikmesriikide õigusnorme.

5. Käesolevat määrust ei kohaldata sotsiaal- ja arstiabi suhtes ega sõja- või sõjatagajärgede ohvrite toetusskeemide suhtes.

Artikkel 4

Võrdne kohtlemine

Kui käesolevas määruses ei ole sätestatud teisiti, võimaldatakse isikutele, kelle suhtes käesolevat määrust kohaldatakse, iga liikmesriiki õigusaktide alusel samasuguseid soodustusi ja nende suhtes kehtivad samasugused kohustused kui nimetatud riigi kodanike suhtes.

Artikkel 5

Hüvitiste, tulu, faktide või sündmuste võrdne kohtlemine

Kui käesolevas artiklis ei ole sätestatud teisiti ning pidades silmas kehtestatud eri rakendussätteid, kohaldatakse järgmist:

- a) kui pädeva liikmesriigi õigusaktide alusel on sotsiaalkindlustushüvitiste ja muu tulu saamisel teatavad õiguslikud tagajärjed, kohaldatakse nimetatud õigusakti asjakohaseid sätteid ka samaväärsete hüvitiste saamise suhtes, mis on saadud teise liikmesriigi õigusaktide alusel, või teises liikmesriigis saadud tulu suhtes;
- b) kui pädeva liikmesriigi õigusaktide alusel võib teatavate faktide või sündmuste esinemisel olla õiguslikke tagajärgi, võtab nimetatud liikmesriik arvesse mis tahes liikmesriigis aset leidvaid sarnaseid fakte või sündmusi nii, nagu need oleksid aset leidnud tema enda territooriumil.

Artikkel 6

Perioodide liitmine

Kui käesolevas määruses ei ole sätestatud teisiti, siis pädev asutus liikmesriigis, mille õigusaktide kohaselt:

— hüvitiseõiguste saamine, säilimine, kestus või taastamine,

— õigusaktidega hõlmatus

või

— juurdepääs kohustuslikule kindlustusele, kohustusliku kindlustuse vabatahtlikule jätkamisele või vabatahtlikule kindlustusele või vabastus sellest,

mille tingimuseks on kindlustus-, töötamis-, füüsilisest isikust ettevõtjana tegutsemis- või elamisperioodide täitumine, võtab vajalikul määral arvesse teises liikmesriigis täitunud kindlustus-, töötamis-, füüsilisest isikust ettevõtjana tegutsemis- või elamisperioode, nagu oleks tegemist kohaldatavate õigusaktide alusel täitunud perioodidega.

Artikkel 7

Elukohaeeskirjadest loobumine

Kui käesolevas määruses ei ole sätestatud teisiti, ei rakendata ühe või mitme liikmesriigi õigusaktide või käesoleva määruse alusel makstavatele rahalistele hüvitistele vähendamist, muutmist, peatamist, tühistamist ega konfiskeerimist asjaolu tõttu, et hüvitisesaaja või tema pereliikmete elukohaks on mõni teine liikmesriik kui hüvitiste maksmise eest vastutava asutuse asukohariik.

Artikkel 8

Käesoleva määruse seos teiste kooskõlastusaktidega

1. Käesolev määrus asendab liikmesriikide vahelised käesoleva määruse kohaldamisalasse jäävad sotsiaalkindlustuskonventsioonid. Enne käesoleva määruse kohaldamiskuupäeva sõlmitud liikmesriikide vaheliste sotsiaalkindlustuskonventsioonide teatavaid sätteid kohaldatakse siiski ka edaspidi, tingimusel et need on hüvitisesaajatele soodsamad või kui need tulenevad ajaloolistest isearasustest ja nende mõju on ajaliselt piiratud. Selleks et need sätteid kohaldatavaks jääksid, lisatakse need käesoleva määruse II lisasse. Kui objektiivsetel põhjustel pole võimalik laiendada mõnesid neist sätetest kõikidele isikutele, kelle suhtes määrust kohaldatakse, tuleb see määratleda.

2. Vajaduse korral võivad kaks või mitu liikmesriiki sõlmida omavahel lepinguid, mis tuginevad käesoleva määruse põhimõtetele ja järgivad selle vaimu.

Artikkel 9

Liikmesriikide deklaratsioonid käesoleva määruse reguleerimisala kohta

1. Liikmesriigid teavitavad Euroopa Ühenduste Komisjoni kirjalikult artikli 1 lõikes 1 osutatud deklaratsioonidest, artiklis 3 osutatud õigusaktidest ja kindlustusskeemidest, konventsioonidest, millega nad on ühinenud artikli 8 lõikes 2 osutatud korras ja artiklis 58 osutatud miinimumhüvitistest ning hiljem tehtud sisulistest muudatustest. Sellistes teadetes näidatakse kõnealuste õigusaktide ja kindlustusskeemide jõustumiskuupäev või artikli 1 lõikes 1 sätestatud deklaratsioonide puhul kuupäev, millest alates liikmesriigid kohaldavad vastavat deklaratsiooni deklaratsioonis määratletud kindlustusskeemide suhtes.

2. Nimetatud teated esitatakse Euroopa Ühenduste Komisjonile igal aastal ja avaldatakse Euroopa Liidu Teatajas.

Artikkel 10

Hüvitiste kattumise vältimine

Kui pole määratletud teisiti, ei anta ega säilitata käesoleva määrusega õigust saada mitut samaliigilist hüvitist ühe ja sama kohustusliku kindlustuse perioodi eest.

II JAOTIS

KOHALDATAVA ÕIGUSE KINDLAKSMÄÄRAMINE

Artikkel 11

Üldeeskirjad

1. Käesoleva määruse reguleerimisalasse kuuluvate isikute suhtes kohaldatakse üksnes ühe liikmesriigi õigusakte. Sellised õigusaktid määratakse kindlaks kooskõlas käesoleva jaotisega.

2. Käesoleva jaotise eesmärgil käsitletakse isikuid, kes saavad rahalisi hüvitisi seoses oma tööga või füüsilisest isikust ettevõtjana tegutsemisega või selle tõttu, nimetatud tegevusega tegelejateks. See ei kehti invaliidsus-, vanadus- või toitjakaotuspensionite või tööõnnetus- või kutsehaiguspensionite või rahaliste haigushüvitiste suhtes, mis hõlmavad piiramata kestusega ravi.

3. Arvestades artiklites 12–16 sätestatut:

- a) liikmesriigis töötava või füüsilisest isikust ettevõtjana tegutseva isiku suhtes kohaldatakse selle liikmesriigi õigusakte.
- b) riigiteenistuja suhtes kohaldatakse selle liikmesriigi õigusakte, kellele allub teda teenistusse võtnud riigiasutus.
- c) isiku suhtes, kes saab töötushüvitisi kooskõlas artikliga 65 elukohajärgse liikmesriigi õigusaktide alusel, kohaldatakse selle liikmesriigi õigusakte;
- d) liikmesriigi kaitseväeteenistusse või kordusõppustele või riigiteenistusse kutsutud isiku suhtes kohaldatakse selle liikmesriigi õigusakte;
- e) iga muu isiku suhtes, kelle suhtes ei kehti punktid a–d, kohaldatakse elukohajärgse liikmesriigi õigusakte, ilma et see piiraks teiste käesoleva määruse sätete kohaldamist, millega talle tagatakse hüvitised ühe või mitme muu liikmesriigi õigusaktide alusel.

4. Käesoleva jaotise mõistes käsitletakse töötamist või füüsilisest isikust ettevõtjana tegutsemist, mis tavaliselt toimub liikmesriigi lipu all merd sõitval alusel, nimetatud liikmesriigis toimuva tegevusena. Siiski kohaldatakse liikmesriigi lipu all sõitval laeval töötava isiku suhtes, kes saab palka ettevõtjalt või isikult, kelle registrisse kantud asukoht või tegevuskoht on teises liikmesriigis, viimasena nimetatud liikmesriigi õigusakte, kui ta elab selles riigis. Palka maksvat ettevõtjat või isikut käsitatakse kõnealuste õigusaktide kohaldamisel tööandjana.

Artikkel 12

Erieeskirjad

1. Isiku suhtes, kes töötab liikmesriigis tööandja heaks, kes tavaliselt seal tegutseb, ning kelle see tööandja lähetab teise liikmesriiki selle tööandja nimel tööd tegema, kohaldatakse jätkuvalt esimese liikmesriigi õigusakte, tingimusel et sellise töö eeldatav kestus ei ületa 24 kuud ning teda ei saadeta teist isikut asendama.

2. Isiku suhtes, kes tavaliselt tegutseb füüsilisest isikust ettevõtjana liikmesriigis ja kes läheb tegelema sama tegevusega teise liikmesriiki, kohaldatakse jätkuvalt esimese liikmesriigi õigusakte, tingimusel et sellise tegevuse eeldatav kestus ei ületa 24 kuud.

Artikkel 13

Tegevus kahes või mitmes liikmesriigis

1. Isiku suhtes, kes tavaliselt töötab kahes või mitmes liikmesriigis, kohaldatakse õigusakte järgmiselt:

- a) elukohajärgse liikmesriigi õigusakte, kui oluline osa tema tegevusest toimub selles liikmesriigis või kui talle annavad tööd erinevad ettevõtjad või tööandjad, kelle registrisse kantud asukohaks või tegevuskohaks on erinevad liikmesriigid,

või

- b) talle tööd andva ettevõtte või tööandja registrisse kantud asukoha või tegevuskoha liikmesriigi õigusakte, kui oluline osa tema tegevusest ei toimu elukohajärgses liikmesriigis.

2. Isiku suhtes, kes tavaliselt on tegev füüsilisest isikust ettevõtjana kahes või mitmes liikmesriigis, kohaldatakse õigusakte järgmiselt:

- a) elukohajärgse liikmesriigi õigusakte, kui oluline osa tema tegevusest toimub selles liikmesriigis,

või

- b) selle liikmesriigi õigusakte, kus asub tema tegevuste huvikese, kui ta ei ela ühes neist liikmesriikidest, kus toimub oluline osa tema tegevusest.

3. Isiku suhtes, kes tavaliselt töötab ja on tegev füüsilisest isikust ettevõtjana erinevates liikmesriikides, kohaldatakse selle liikmesriigi õigusakte, kus ta töötab, või kui ta tegutseb kahes või mitmes liikmesriigis, siis kooskõlas lõikega 1 määratletud õigusakte.

4. Isiku suhtes, kes on riigiteenistuja ühes liikmesriigis ja kes töötab ja/või tegutseb füüsilisest isikust ettevõtjana ühes või mitmes liikmesriigis, kohaldatakse selle liikmesriigi õigusakte, mille subjektiks on talle tööd andev riigiasutus.

5. Lõigetes 1–4 nimetatud isikuid koheldakse kooskõlas käesolevate sätetega määratletud õigusaktide eesmärgil nii, nagu toimuks kogu nende tööine tegevus või tegevus füüsilisest isikust ettevõtjana ja nad saaksid kogu tulu asjaomases liikmesriigis.

Artikkel 14

Vabatahtlik kindlustus või kohustusliku kindlustuse vabatahtlik jätkamine

1. Artikleid 11–13 ei kohaldata vabatahtliku kindlustuse ja kohustusliku kindlustuse vabatahtliku jätkamise suhtes, välja arvatud juhul, kui mõne artikli 3 lõikes 1 nimetatud kindlustusliigi kohta on mõnes liikmesriigis üksnes vabatahtlik kindlustuskeem.

2. Kui liikmesriigi õigusaktidest tulenevalt kohaldatakse asjaomase isiku suhtes kohustuslikku kindlustust selles liikmesriigis, ei või tema suhtes kohaldada vabatahtlikku kindlustusskeemi või kohustusliku kindlustuse vabatahtliku jätkamise skeemi teises liikmesriigis. Kõigil muudel juhtudel, kui antud kindlustusliigi puhul on valida mitme vabatahtliku kindlustusskeemi või kohustusliku kindlustuse vabatahtliku jätkamise skeemi vahel, liitub asjaomane isik üksnes skeemiga, mille ise valib.

3. Invaliidsus-, vanadus- ja toitjakaotuspensionide puhul võib asjaomane isik siiski ühineda liikmesriigi vabatahtliku kindlustuse või kohustusliku kindlustuse vabatahtliku jätkamise skeemiga sellest hoolimata, et talle kohustuslikult kohaldatakse teise liikmesriigi õigusakte, tingimusel et tema suhtes on tema karjääri mingil

etapil kohaldatud esimese liikmesriigi õigusakte seoses töö või füüsilisest isikust ettevõtjana tegutsemisega ja kui selline kattumine on esimese liikmesriigi õigusaktide alusel selgesõnaliselt või kaudselt lubatud.

4. Kui liikmesriigi õigusaktidest tulenevalt on vabatahtliku kindlustusega või kohustusliku kindlustuse vabatahtliku jätkamisega ühinemise tingimuseks elamine selles liikmesriigis kohaldatakse teises liikmesriigis elamise võrdset kohtlemist artikli 5 lõike b alusel üksnes isikute suhtes, kellele varem on kohaldatud esimese liikmesriigi õigusakte töö või füüsilisest isikust ettevõtjana tegutsemise alusel.

Artikkel 15

Euroopa ühenduste abiteenistujad

Euroopa ühenduste abiteenistujad võivad valida, kas nende suhtes kohaldatakse selle liikmesriigi õigusakte, mille territooriumil nad töötavad, või selle liikmesriigi õigusakte, mis viimati nende suhtes kehtisid, või selle liikmesriigi õigusakte, mille kodanikud nad on, välja arvatud sätted perehüvitiste kohta, mida antakse selliste teenistujate suhtes kohaldatava skeemi alusel. See valikuõigus, mida võib kasutada vaid korra, jõustub töösuhte alguskuupäeval.

Artikkel 16

Erandid artiklitest 11–15

1. Kaks või mitu liikmesriiki, nende liikmesriikide pädevad või-muorganid või selliste võimuorganite määratud asutused võivad ühisel kokkuleppel sätestada teatavate isikute või isikukategooriate huvides erandid artiklite 13–15 sätetest.

2. Isiku, kes saab pensioni või pensione ühe või mitme liikmesriigi õigusaktide alusel ning kes elab teises liikmesriigis, võib tema taotluse korral välja arvata viimati nimetatud liikmesriigi õigusaktide kohaldamisalast, tingimusel et nimetatud õigusakte ei kohaldata tema suhtes seoses tema tööga või tegutsemisega füüsilisest isikust ettevõtjana.

III JAOTIS

ERISÄTTED ERI KATEGOORIADE HÜVITISTE KOHTA

1. PEATÜKK

Haigus-, sünnitus- ning samaväärsed isadushüvitised

1. jagu

Kindlustatud ja nende pereliikmed, välja arvatud pensionärid ja nende pereliikmed

Artikkel 17

Elamine muus liikmesriigis kui pädev liikmesriik

Kindlustatud isik või tema pereliikmed, kes elavad muus liikmesriigis kui pädev liikmesriik, saavad elukohajärgses liikmesriigis mitterahalisi hüvitisi, mida pädeva asutuse nimel annab elukohajärgne asutus kooskõlas asutuse kohaldatavate õigusaktide sätetega, nagu oleksid nad kindlustatud nimetatud õigusaktide alusel.

Artikkel 18

Viibimine liikmesriigis, mis ei ole elukohajärgne liikmesriik – erieeskirjad piirialade töötajate perekondade kohta

1. Kui lõikes 2 ei ole sätestatud teisiti, omavad ka kindlustatud isik ja tema artiklis 17 osutatud pereliikmed pädevas liikmesriigis viibimise ajal õigust mitterahalistele hüvitistele. Mitterahalisi hüvitisi annab pädev asutus oma kulul kooskõlas nende õigusaktide sätetega, mida ta kohaldab, nagu elaksid asjaomased isikud pädevas liikmesriigis.

2. Piirialatöötaja pereliikmetel on õigus mitterahalistele hüvitistele pädevas liikmesriigis viibimise ajal, juhul kui see liikmesriik pole loetletud III lisas. Sellisel juhul on piirialatöötaja pereliikmetel õigus mitterahalistele hüvitistele pädevas liikmesriigis artikli 19 lõikes 1 sätestatud tingimuste alusel.

Artikkel 19

Viibimine väljaspool pädevat liikmesriiki

1. Kui lõikes 2 ei ole sätestatud teisiti, omavad ka kindlustatud isik ja tema pereliikmed, kes viibivad muus liikmesriigis kui pädev liikmesriik, õigust mitterahalistele hüvitistele, mis nende viibimise ajal on vajalikud meditsiinilistel põhjustel, võttes arvesse hüvitiste

iseloomu ja eeldatavat viibimise pikkust. Neid hüvitisi annab pädeva asutuse nimel viibimiskoha liikmesriigi asutus vastavalt selle asutuse kohaldatavatele õigusaktidele, nii nagu oleksid asjaomased isikud kindlustatud nimetatud õigusaktide alusel.

2. Halduskomisjon koostab mitterahaliste hüvitiste loetelu, mille andmiseks teises liikmesriigis viibimise ajal on nõutavad praktilised põhjused või eelkõikulepe asjaomase isiku ja hooldust pakkuva asutuse vahel.

Artikkel 20

Reisimine mitterahaliste hüvitiste saamise eesmärgil – luba saada asjakohast ravi väljaspool elukohajärgset liikmesriiki

1. Kui käesoleva määrusega ei ole sätestatud teisiti, siis taotleb kindlustatud isik, kes reisib teise liikmesriiki eesmärgiga sealviibimise ajal saada mitterahalisi hüvitisi, luba pädevalt asutuselt.

2. Kindlustatud isik, kes on saanud pädevalt asutuselt loa minna teise liikmesriiki tema seisundile sobiva ravi saamiseks, saab mitterahalisi hüvitisi, mida pädeva asutuse nimel annab viibimiskohajärgne asutus vastavalt viimase kohaldatavate õigusaktide sätetele, nagu oleks ta kindlustatud nimetatud õigusaktide alusel. Luba antakse, kui kõnealune ravi kuulub kõnealuse isiku elukohajärgses liikmesriigis õigusaktidega sätestatud hüvitiste hulka ning seda ravi pole võimalik talle pakkuda meditsiiniliselt õigustatud tähtsaja jooksul, võttes arvesse tema tervislikku seisundit ja haiguse võimalikku kulgu.

3. Lõikeid 1 ja 2 kohaldatakse *mutatis mutandis* kindlustatud isiku pereliikmete suhtes.

4. Kui kindlustatud isiku pereliikmed elavad muus liikmesriigis kui kindlustatud isiku elukohajärgne liikmesriik ja see liikmesriik on valinud hüvitamise kindlaksmääratud summade alusel, kannab lõikes 2 nimetatud mitterahaliste hüvitiste kulud pereliikmete elukohajärgne asutus. Sellisel juhul käsitletakse pädeva asutusena lõike 1 eesmärgil pereliikmete elukohajärgset asutust.

Artikkel 21

Rahalised hüvitised

1. Kindlustatud isik ja tema pereliikmed, kes elavad või viibivad muus liikmesriigis kui pädev liikmesriik, omavad õigust rahalistele hüvitistele, mida maksab pädev asutus kooskõlas kohaldatavate õigusaktidega. Pädeva asutuse ja elu- või viibimiskohajärgse

asutuse vahelise kokkuleppe alusel võib selliseid hüvitisi maksta ka elu- või viibimiskohajärgne asutus pädeva asutuse kulul vastavalt pädeva liikmesriigi õigusaktidele.

2. jagu

Pensionärid ja nende pereliikmed

2. Selle liikmesriigi pädev asutus, kelle õigusaktid näevad ette rahaliste hüvitiste arvutamise keskmise tulu või keskmise sissetuluse alusel, määratleb sellise keskmise tulu või keskmise sissetuluse üksnes nimetatud liikmesriigi õigusaktide alusel täitunud perioodide eest kinnitatult makstud tulude või rakendatud sissetulude alusel.

Artikkel 23

Õigus mitterahalistele hüvitistele elukohajärgse liikmesriigi õigusaktide alusel

3. Selle liikmesriigi pädev asutus, kelle õigusaktid näevad ette rahaliste hüvitiste arvutamise normtöötasu põhjal, võtab arvesse üksnes normtöötasu või vajadusel keskmist normtöötasu nimetatud liikmesriigi õigusaktide alusel täitunud perioodide eest.

Isik, kes saab pensioni või pensione kahe või mitme liikmesriigi õigusaktide alusel, millest üks on elukohajärgne liikmesriik, ning kes omab õigust mitterahalistele hüvitistele selle liikmesriigi õigusaktide alusel, saab koos pereliikmetega selliseid hüvitisi elukohajärgselt asutusest ja selle asutuse kulul, nagu oleks ta pensionär, kelle pension kuulub maksmisele üksnes selle liikmesriigi õigusaktide alusel.

4. Lõikeid 2 ja 3 kohaldatakse *mutatis mutandis* juhtumite suhtes, kus pädeva asutuse kohaldatavates õigusaktides sätestatakse konkreetne vaatlusperiood, mis kõnealuse juhtumi puhul vastab täielikult või osaliselt perioodidele, mis asjaomase isiku puhul on täitunud ühe või enama liikmesriigi õigusaktide alusel.

Artikkel 24

Õiguse puudumine mitterahalistele hüvitistele elukohajärgse liikmesriigi õigusaktide alusel

1. Isik, kes saab pensioni või pensione ühe või mitme liikmesriigi õigusaktide alusel ja kellel pole õigust mitterahalistele hüvitistele elukohajärgse liikmesriigi õigusaktide alusel, saab siiski neid hüvitisi endale ja oma pereliikmetele sel määral, nagu tal oleks õigus saada selle liikmesriigi õigusaktide või vähemalt ühe tema pensionite suhtes pädeva liikmesriigi õigusaktide alusel, kui ta elaks selles liikmesriigis. Mitterahalisi hüvitisi annab lõikes 2 nimetatud asutuse kulul elukohajärgne asutus, nii nagu asjaomasel isikul oleks õigus pensionile ja mitterahalistele hüvitistele selle liikmesriigi õigusaktide alusel.

Artikkel 22

Pensionitaotlejad

1. Kindlustatud isik, kelle õigus saada mitterahalisi hüvitisi viimase pädeva liikmesriigi õigusaktide alusel lõpeb pensionitaotluse esitamisel või selle menetlemise ajal, säilitab õiguse mitterahalistele hüvitistele elukohajärgse liikmesriigi õigusaktide alusel, tingimusel et pensioni taotleja vastab lõikes 2 osutatud liikmesriigi õigusaktidest tulenevatele kindlustustingimustele. Õigust mitterahalistele hüvitistele elukohajärgses liikmesriigis kohaldatakse ka pensionitaotleja pereliikmete suhtes.

2. Mitterahaliste hüvitiste kulud kannab selle liikmesriigi asutus, mis pensioni määramise korral oleks pädev artiklite 23–25 alusel.

2. Lõikes 1 käsitletud juhtudel kannab mitterahaliste hüvitiste kulud asutus, mis määratakse kindlaks vastavalt järgmistele eeskirjadele:

- a) kui pensionäril on õigus mitterahalistele hüvitistele ühe liikmesriigi õigusaktide alusel, kannab kulud selle liikmesriigi pädev asutus;
- b) kui pensionäril on õigus mitterahalistele hüvitistele kahe või mitme liikmesriigi õigusaktide alusel, kannab nende kulud selle liikmesriigi pädev asutus, kelle õigusaktid on kõnesoleva isiku suhtes kõige kauem kehtinud; kui nimetatud eeskirja kohaldamisel vastutab hüvitiste kulude kandmise eest mitu asutust, kannab kulud see asutus, kes kohaldab pensionäri suhtes viimasena kehtinud õigusakte.

Artikkel 25

Pensionid ühe või mitme liikmesriigi õigusaktide alusel, välja arvatud elukohajärgne liikmesriik, kui viimatinimetatud liikmesriigis kehtib õigus saada mitterahalisi hüvitisi

Kui isik, kes saab pensioni või pensione ühe või mitme liikmesriigi õigusaktide alusel, elab liikmesriigis, mille õigusaktide alusel ei sõltu õigus mitterahalistele hüvitistele kindlustustingimustest või töötamisest või tegevusest füüsilisest isikust ettevõtjana, ja sellest riigist pensioni ei saa, kannab talle ja tema pereliikmetele antavad mitterahaliste hüvitiste kulud ühe tema pensionite suhtes pädeva liikmesriigi asutus, mis määratakse kooskõlas artikli 24 lõikega 2, sellises ulatuses, milles pensionäri ja tema pereliikmetel oleks õigus hüvitistele, kui nad elaksid selles liikmesriigis.

Artikkel 26

Pereliikmete elamine liikmesriigis, mis pole pensionäri elukohariik

Ühe või mitme liikmesriigi õigusaktide alusel pensioni või pensione saava isiku pereliikmed, kes elavad muus kui pensionäri elukohajärgses liikmesriigis, omavad õigust mitterahalistele hüvitistele oma elukohajärgselt asutuselt kooskõlas selle asutuse rakendatavate õigusaktide sätetega niivõrd kui pensionäri on õigus mitterahalistele hüvitistele liikmesriigi õigusaktide alusel. Kulud kannab pensionäri tema elukohajärgses liikmesriigis antavate mitterahaliste hüvitiste kulude eest vastutav pädev asutus.

Artikkel 27

Pensionäri või tema pereliikmete viibimine liikmesriigis, kus nad ei ela – viibimine pädevas liikmesriigis – luba asjakohaseks raviks väljaspool elukohajärgset liikmesriiki

1. Artiklit 19 kohaldatakse *mutatis mutandis* isiku suhtes, kes saab pensioni või pensione ühe või mitme liikmesriigi õigusaktide alusel ja kellel on ühe sellise riigi õigusaktide alusel õigus saada mitterahalisi hüvitisi, või tema pereliikmete suhtes, kes viibivad liikmesriigis, kus nad ei ela.

2. Artikli 18 lõiget 1 kohaldatakse *mutatis mutandis* lõikes 1 kirjeldatud isikute suhtes, kui nad viibivad liikmesriigis, kus asub pensionäri tema elukohajärgses liikmesriigis pakutavate mitterahaliste hüvitiste kulude kandmise eest vastutav pädev asutus ning nimetatud liikmesriik on selle valinud pädevaks asutuseks ja see on kantud käesoleva määruse IV lisasse.

3. Artiklit 20 kohaldatakse *mutatis mutandis* pensionäri ja/või tema pereliikmete suhtes, kes viibivad liikmesriigis, kus nad ei ela, oma seisundile vastava ravi saamise eesmärgil.

4. Kui lõikes 5 ei ole sätestatud teisiti, kannab lõigetes 1–3 osutatud mitterahaliste hüvitiste kulud pensionäri tema elukohajärgses liikmesriigis antavate mitterahaliste hüvitiste kulude eest vastutav pädev asutus.

5. Lõikes 3 osutatud mitterahaliste hüvitiste kulud kannab pensionäri või tema pereliikmete elukohajärgse liikmesriigi asutus, kui need isikud elavad liikmesriigis, mis on valinud hüvitamise kindlaksmääratud summade alusel. Sellisel juhul käsitletakse pädeva asutusena lõike 3 eesmärgil pensionäri või tema pereliikmete elukohajärgset asutust.

Artikkel 28

Erieeskirjad pensionile jäänud piirialatöötajate kohta

1. Pensionile jääval piirialatöötajal on õigus haiguse korral edasi saada mitterahalisi hüvitisi liikmesriigis, kus ta viimati töötas või tegutses füüsilisest isikust ettevõtjana, niivõrd kui sellega jätkatakse selles liikmesriigis alustatud ravi. Mõiste ravi jätkamine tähendab haiguse uurimise, diagnoosimise ja ravi jätkamist.

2. Pensionäri, kes viie aasta jooksul enne vanadus- või invaliid-suspensiooni jõustumiskuupäeva on töötanud või tegutsenud füüsilisest isikust ettevõtjana vähemalt kaks aastat kui piirialatöötaja, on õigus mitterahalistele hüvitistele liikmesriigis, kus ta selliselt piirialatöötajana töötas või tegutses, kui see liikmesriik ja liikmesriik, kus asub pensionäri tema elukohajärgses liikmesriigis antavate mitterahaliste hüvitiste kulude kandmise eest vastutav pädev asutus, on selle valinud ja mõlemad on loetletud V lisas.

3. Lõiget 2 kohaldatakse *mutatis mutandis* endise piirialatöötaja pereliikmete või tema ülalpidamisel olnud isikute suhtes, kui lõikes 2 osutatud perioodidel oli neil õigus mitterahalistele hüvitistele artikli 18 lõike 2 kohaselt, isegi kui piirialatöötaja suri enne pensionile jäämist, tingimusel et viie aasta jooksul enne oma surma vähemalt kaks aastat töötas ta või tegutses füüsilisest isikust ettevõtjana kui piirialatöötaja.

4. Lõikeid 2 ja 3 kohaldatakse seni, kuni asjaomase isiku suhtes hakkavad kohalduma liikmesriigi õigusaktid töötamise või füüsilisest isikust ettevõtjana tegutsemise alusel.

5. Lõigetes 1–3 osutatud mitterahaliste hüvitiste kulud kannab pensionärile või tema ülalpidamisel olnud isikutele nende vastavates elukohajärgsetes liikmesriikides antavate mitterahaliste hüvitiste kulude eest vastutav pädev asutus.

Artikkel 29

Rahalised hüvitised pensionäridele

1. Rahalisi hüvitisi makstakse isikule, kes saab pensioni või pensione ühe või mitme liikmesriigi õigusaktide alusel selle liikmesriigi pädeva asutuse poolt, kus asub pensionärile tema elukohajärgses liikmesriigis antavate mitterahaliste hüvitiste kulude eest vastutav pädev asutus. Artiklit 21 kohaldatakse *mutatis mutandis*.

2. Lõiget 1 kohaldatakse ka pensionäri pereliikmete suhtes.

Artikkel 30

Pensionäride sissemaksed

1. Liikmesriigi asutus, mis kohaldatavate õigusaktide alusel vastutab haigus-, sünnitus- ja samaväärsete isadushüvitiste sissemaksete mahaarvamise eest, võib kohaldatavate õigusaktide alusel arvutatud mahaarvamisi taotleda ja tagasi nõuda üksnes selles ulatuses, milles nimetatud liikmesriigi asutus kannab hüvitiste kulusid artiklite 23–26 alusel.

2. Kui artiklis 25 osutatud juhul sõltub haigus- ning sünnitus- ja samaväärsete isadushüvitiste saamine sissemaksete või samalaadsete maksete tasumisest vastavalt selle liikmesriigi õigusaktidele, kus asjaomane pensionär elab, ei tule selliseid sissemakseid tasuda.

3. jagu

Ühissätted

Artikkel 31

Üldsäte

Artikleid 23–30 ei kohaldata pensionäri või tema pereliikmete suhtes, kellel liikmesriigi õigusaktide alusel on õigus hüvitistele tööst või füüsilisest isikust ettevõtjana tegutsemisest tulenevalt. Sellisel juhul kohaldatakse selle isiku suhtes käesoleva peatüki eesmärgil artikleid 17–21.

Artikkel 32

Mitterahaliste hüvitiste õiguse esmatahtsaks muutmine – erieeskiri pereliikmete õiguse kohta hüvitistele elukohajärgses liikmesriigis

1. Iseseisev õigus mitterahalistele hüvitistele liikmesriigi õigusaktide või käesoleva peatüki kohaselt on eelisnõue võrreldes pereliikmete tuletatud õigusega hüvitistele. Tuletatud õigus mitterahalistele hüvitistele saab aga eelisnõudeks siis, kui iseseisev õigus elukohajärgses liikmesriigis eksisteerib otseselt ja üksnes selle alusel, et asjaomane isik elab selles liikmesriigis.

2. Kui kindlustatud isiku pereliikmed elavad liikmesriigis, mille õigusaktide alusel õigus mitterahalistele hüvitistele ei sõltu kindlustustingimustest ega töötamisest või füüsilisest isikust ettevõtjana tegutsemisest, antakse mitterahalisi hüvitisi nende elukohajärgse liikmesriigi asutuse kulul, kui kindlustatud isiku abikaasa või tema laste eest hoolitsev isik töötab või tegutseb füüsilisest isikust ettevõtjana nimetatud liikmesriigis või saab pensioni sellelt liikmesriigilt töötamise või füüsilisest isikust ettevõtjana tegutsemise alusel.

Artikkel 33

Olulised mitterahalised hüvitised

1. Kindlustatud isik või tema pereliige, kellel on olnud õigus proteesile, olulisele abivahendile või muudele olulistele mitterahalistele hüvitistele, mida liikmesriigi asutus on tunnustanud, enne kui ta kindlustati teise liikmesriigi asutuse kohaldatavate õigusaktide alusel, saab selliseid hüvitisi esimese asutuse kulul, isegi kui need määratakse pärast seda, kui nimetatud isik on juba kindlustatud teise asutuse kohaldatavate õigusaktide alusel.

2. Halduskomisjon koostab lõikega 1 hõlmatud hüvitiste loetelu.

Artikkel 34

Pikaajaliste hooldushüvitiste kattumine

1. Kui isik, kes saab pikaajalisi rahalisi hooldushüvitisi, mida tuleb käsitleda haigushüvitistena ning seepärast annab neid artikli 21 või 29 alusel rahaliste hüvitiste puhul pädev liikmesriik, on samaaegselt ja käesoleva peatüki alusel õigustatud taotlema samal eesmärgil kavandatud mitterahalisi hüvitisi elukohajärgselt või teises liikmesriigis viibimiskohajärgselt asutuselt ning esimese liikmesriigi asutuselt tuleb ühtlasi nende mitterahaliste hüvitiste kulu tagasi maksta artikli 35 alusel, kohaldatakse artiklis 10 sätestatud üldsätet hüvitiste kattumise ennetamise kohta, kuid järgmise piiranguga: kui asjaomane isik taotleb ja saab mitterahalist hüvitist, vähendatakse rahalise hüvitise summat sellise mitterahalise hüvitise summa võrra, mida taotletakse või võidakse taotleda esimese liikmesriigi asutuselt, kes peab kulutused korvama.

2. Halduskomisjon koostab lõikega 1 hõlmatud rahaliste ja mitterahaliste hüvitiste loetelu.

Artikkel 37

Transpordikulud

3. Kaks või mitu liikmesriiki või nende pädevad asutused võivad kokku leppida muid või täiendavaid meetmeid, mis ei ole asjaomastele isikutele lõikes 1 sätestatud põhimõtetest ebasoodsamad.

Artikkel 35

Tagasimaksed asutuste vahel

1. Mitterahalised hüvitised, mida liikmesriigi asutus annab teise liikmesriigi asutuse eest käesoleva peatüki alusel, kuuluvad täies ulatuses tagasimaksmisele.

2. Lõikes 1 osutatud tagasimaksed määratakse ja jõustatakse rakendusmääruses sätestatud korras kas tegeliku kulu tõendi esitamisel või kindlaksmääratud summade alusel nende liikmesriikide puhul, kelle õigus- või haldusstruktuuridest tulenevalt tegeliku kulu alusel tagasimakse kasutamine pole asjakohane.

3. Kaks või mitu liikmesriiki ja nende pädevad võimuorganid võivad ette näha teistsuguse tagasimaksmisviisi või loobuda igasugusest tagasimaksmisest nende jurisdiktsiooni all olevate asutuste vahel.

2. PEATÜKK

Tööõnnetus- ja kutsehaigushüvitised

Artikkel 36

Õigus mitterahalistele ja rahalistele hüvitistele

1. Ilma et piirataks käesoleva artikli lõike 2 soodsamate sätete kohaldamist, kohaldatakse tööõnnetuste või kutsehaigustega seotud hüvitiste suhtes ka artiklit 17, artikli 18 lõiget 1, artikli 19 lõiget 1 ja artikli 20 lõiget 1.

2. Isikul, kellega on juhtunud tööõnnetus või kes on haigestunud kutsehaigusesse ja kes elab või viibib muus liikmesriigis kui pädev liikmesriik, on õigus tööõnnetusi ja kutsehaigusi hõlmava skeemi alusel mitterahalistele erihüvitistele, mida pädeva asutuse eest annab elu- või viibimiskohajärgne asutus vastavalt asutuse poolt kohaldatavatele õigusaktidele, nagu oleks isik kindlustatud nimetatud õigusaktide alusel.

3. Artiklit 21 kohaldatakse ka käesoleva peatükiga reguleeritud hüvitiste suhtes.

1. Selle liikmesriigi pädev asutus, kelle õigusaktid näevad ette isiku, kellega on juhtunud tööõnnetus või kes on haigestunud kutsehaigusesse, elukohta või haiglasse transportimise kulude hüvitamise, kannab need kulud vastavasse kohta teises liikmesriigis, kus see isik elab, tingimusel et kõnealune asutus on andnud selliseks transportimiseks eelnevalt loa, arvestades nõuetekohaselt transportimist õigustavaid asjaolusid. Selline luba ei ole nõutav piirialatöötaja puhul.

2. Selle liikmesriigi pädev asutus, kelle õigusaktid näevad ette tööõnnetuse tagajärjel hukkunud isiku surnukeha matmispaika transportimise kulude hüvitamise, hüvitab vastavalt tema kohaldatavate õigusaktide sätetele transpordikulud samasugusesse paika selles liikmesriigis, kus oli kõnealuse isiku elukoht õnnetuse toimumise ajal.

Artikkel 38

Hüvitised kutsehaiguse puhul, kui haigestunud isik on viibinud samades riskitingimustes mitmes liikmesriigis

Kui kutsehaigusesse haigestunud isik on kahe või enama liikmesriigi õigusaktide kohaselt tegutsenud alal, mis oma loomult võib tõenäoliselt põhjustada kõnealuse haiguse, määratakse hüvitised, mida tal või tema ülalpidamisel olnud isikutel on õigus taotleda, üksnes viimase tingimustele vastava liikmesriigi õigusaktide alusel.

Artikkel 39

Kutsehaiguse süvenemine

Sellise kutsehaiguse süvenemise korral, mille tõttu sellesse haigestunud isik on saanud või saab hüvitisi liikmesriigi õigusaktide alusel, kohaldatakse järgmisi eeskirju:

- a) kui asjaomane isik ei ole hüvitise saamise ajal teise liikmesriigi õigusaktide alusel töötanud või tegutsenud füüsilisest isikust ettevõtjana alal, mis tõenäoliselt võib põhjustada või süvendada kõnealust haigust, kannab esimese liikmesriigi pädev asutus hüvitiste kulud tema poolt kohaldatavate õigusaktide alusel, võttes arvesse haiguse süvenemist;
- b) kui asjaomane isik on hüvitise saamise ajal teise liikmesriigi õigusaktide alusel tegutsenud sellisel alal, kannab esimese liikmesriigi pädev asutus hüvitise kulud tema poolt kohaldatavate õigusaktide alusel, arvestamata haiguse süvenemist. Teise liikmesriigi pädev asutus määrab asjaomasele isikule lisahüvitise, mille suurus võrdub vahega pärast haiguse süvenemist maksitava hüvitise suuruse ja hüvitise suuruse vahel, mis oleks

tulnud maksta tema poolt kohaldatavate õigusaktide alusel enne haiguse süvenemist juhul, kui kõnealune haigus oleks tekkinud ajal, kui isiku suhtes kohaldati selle liikmesriigi õigusakte;

- c) liikmesriigi õigusaktides ettenähtud vähendamis-, peatamis- või tühistamiseskirju ei rakendata isikute suhtes, kes saavad kahe liikmesriigi asutuste määratud hüvitisi vastavalt punktile b.

Artikkel 40

Eeskirjad teatavate riikide õigusaktide erijoonete arvestamiseks

1. Kui liikmesriigis, kus asjaomane isik elab või viibib, puudub tööõnnetus- või kutsehaiguskindlustus või kui selline kindlustus on olemas, kuid puudub mitterahaliste hüvitiste andmise eest vastutav asutus, annab selliseid hüvitisi see viibimis- või elukohajärgne asutus, kes on vastutav mitterahaliste hüvitiste andmise eest haiguse korral.

2. Kui pädevas liikmesriigis puudub tööõnnetus- või kutsehaiguskindlustus, kohaldatakse sellest hoolimata käesoleva peatüki mitterahalisi hüvitisi käsitlevaid sätteid isiku suhtes, kellel on selle liikmesriigi õigusaktide alusel õigus haigus-, sünnitus- või samaväärsele isadushüvitisele, kui sel isikul on juhtunud tööõnnetus või ta põeb kutsehaigust teises liikmesriigis elamise või viibimise ajal. Kulud kannab pädeva liikmesriigi õigusaktide alusel mitterahaliste hüvitiste puhul pädev asutus.

3. Artiklit 5 kohaldatakse liikmesriigi pädeva asutuse suhtes teise liikmesriigi õigusaktide alusel toimunud või seejärel kinnitatud tööõnnetuste ja kutsehaigustega samaväärselt ajal, kui määratakse töövõimetuse aste, õigus hüvitistele või nende summa, tingimustel et:

- a) hüvitist ei ole makstud tööõnnetuse või kutsehaiguse eest, mis kohalduvate õigusaktide alusel eelnevalt ilmnes või kinnitati

ja

- b) hüvitist ei ole makstud tööõnnetuse või kutsehaiguse eest, mis ilmnes või kinnitati hiljem teise liikmesriigi õigusaktide alusel, mille alusel tööõnnetus või kutsehaigus ilmnes või kinnitati.

Artikkel 41

Tagasimaksed asutuste vahel

1. Artiklit 35 kohaldatakse ka käesoleva peatükiga reguleeritud hüvitiste suhtes ja tagasimakse tehakse tegelike kulude alusel.

2. Kaks või enam liikmesriiki või nende pädevad võimuorganid võivad ette näha teistsuguse tagasimaksmisviisi või loobuda igasugusest tagasimaksmisest nende jurisdiktsiooni all olevate asutuste vahel.

III PEATÜKK

Matusetoetused

Artikkel 42

Õigus toetustele, kui surmajuhtum leiab aset või kui toetusele õigust omav isik elab muus liikmesriigis kui pädev liikmesriik

1. Kui kindlustatud isik või tema pereliige sureb muus liikmesriigis kui pädev liikmesriik, loetakse surmajuhtumi kohaks pädev liikmesriik.

2. Pädev asutus on kohustatud andma matusetoetust tema poolt kohaldatavate õigusaktide alusel ka juhul, kui toetusele õigust omav isik elab muus liikmesriigis kui pädev liikmesriik.

3. Lõikeid 1 ja 2 kohaldatakse ka juhul, kui surm saabub tööõnnetuse või kutsehaiguse tagajärjel.

Artikkel 43

Hüvitiste maksmine pensionäri surma korral

1. Kui pensionär, kellel oli õigus saada pensioni ühe liikmesriigi õigusaktide alusel või pensione kahe või mitme liikmesriigi õigusaktide alusel, elas surma saabumisel muus liikmesriigis kui see, kelle pädev asutus vastutas pensionäri mitterahaliste hüvitiste andmise eest artiklite 24 ja 25 sätete alusel, annab nimetatud asutus oma kulul matusetoetust tema poolt kohaldatavate õigusaktide alusel, nii nagu oleks kõnealune pensionär oma surma saabumise ajal elanud selle asutuse asukoha liikmesriigis.

2. Lõiget 1 kohaldatakse *mutatis mutandis* pensionäri pereliikmete suhtes.

4 PEATÜKK

INVALIDSUSHÜVITISED

Artikkel 44

Isikud, kellele kohaldatakse üksnes A-tüüpi õigusakte

1. Käesolevas peatükis tähendavad A-tüüpi õigusaktid õigusakte, mille alusel invaliidsushüvitiste suurus ei sõltu kindlustus- või elamisperioodide pikkusest ja mille pädev liikmesriik on sõnaselgelt lisanud VI lisasse, ja B-tüüpi õigusaktid tähendavad muid õigusakte.

2. Isik, kelle suhtes on järjest või vaheldumisi kohaldatud kahe või enama liikmesriigi õigusakte ja kelle kindlustus- või elamisperioodid on täitunud üksnes A-tüüpi õigusaktide alusel, omab õigust hüvitistele ainult selle liikmesriigi asutuselt, kelle õigusakte kohaldatai ajal, kui esines töövõimetus, millele järgnes invaliidsus, võttes vajadusel arvesse artiklit 45, ning isik saab selliseid hüvitisi kooskõlas nende õigusaktidega.

3. Isik, kellel ei ole õigust saada hüvitisi lõike 2 alusel, saab hüvitisi, millele tal endiselt on õigus teise liikmesriigi õigusaktide alusel, võttes vajadusel arvesse artiklit 45.

4. Kui lõigetes 2 või 3 osutatud õigusaktid sisaldavad eeskirju invaliidsushüvitiste vähendamise, peatamise või tühistamise kohta muu sissetuleku või muude eri liiki hüvitistega kattumise korral artikli 53 lõike 2 tähenduses, kohaldatakse artikli 53 lõiget 3 ja artikli 55 lõiget 3 *mutatis mutandis*.

Artikkel 45

Erisätted perioodide liitmise kohta

Liikmesriigi pädev asutus, kelle õigusaktid seavad hüvitiste saamise õiguse omandamise, säilitamise või ennistamise sõltuvusse kindlustus- või elamisperioodide täitumisest, kohaldab vajadusel artikli 51 lõiget 1 *mutatis mutandis*.

Artikkel 46

Isikud, kelle suhtes kohaldatakse üksnes B-tüüpi õigusakte või A- ja B-tüüpi õigusakte

1. Isikul, kelle suhtes on järjest või vaheldumisi kohaldatud kahe või enama liikmesriigi õigusakte, millest vähemalt ühed ei ole A-tüüpi õigusaktid, on õigus hüvitistele 5. peatüki alusel, mida kohaldatakse *mutatis mutandis*, võttes arvesse lõiget 3.

2. Kui asjaomase isiku suhtes on varem siiski kohaldatud B-tüüpi õigusakte ja tema töövõimetus lõpeb invaliidusega A-tüüpi õigusaktide kohaldamise ajal, saab ta hüvitisi kooskõlas artikliga 44, tingimustel et:

— ta vastab üksnes nimetatud või teiste samalaadsete õigusaktide tingimustele, võttes vajadusel arvesse artiklit 45, ilma et arvestataks B-tüüpi õigusaktide alusel täitunud kindlustus- või elamisperioode,

ja

— ta ei taotle vanadushüvitisi, võttes arvesse artikli 50 lõiget 1.

3. Liikmesriigi asutuse otsus taotleja invaliidsusastme kohta on kõigi teiste asjaomaste liikmesriikide asutustele siduv, tingimusel et VII lisas on tunnustatud nende liikmesriikide õigusaktide kooskõla seoses invaliidsusastmetega.

Artikkel 47

Invaliidsuse süvenemine

1. Invaliidsuse süvenemisel, mille eest isik saab hüvitist ühe või enama liikmesriigi õigusaktide alusel, kohaldatakse süvenemist arvesse võttes järgmisi sätteid:

a) hüvitisi antakse kooskõlas 5. peatükiga, mida kohaldatakse *mutatis mutandis*;

b) kui asjaomase isiku suhtes on kohaldatud kahte või enam A-tüüpi õigusakti ja hüvitise saamise ajal pole tema suhtes kohaldatud ühegi teise liikmesriigi õigusakte, saab ta hüvitist kooskõlas artikli 44 lõikega 2.

2. Kui hüvitiste kogusumma või lõike 1 alusel makstavad hüvitised on väiksemad hüvitisest, mida asjaomane isik sai varasema pädeva asutuse kulul, maksab see asutus talle lisahüvitist kahe summa vahe ulatuses.

3. Kui asjaomane isik ei oma õigust teise liikmesriigi asutuse kulul hüvitisi saada, maksab varasema liikmesriigi pädev asutus hüvitised tema poolt kohaldatavate õigusaktide alusel, võttes arvesse invaliidsuse süvenemist ja vajadusel artiklit 45.

Artikkel 48

V PEATÜKK

Invaliidushüvitiste muutmise vanadushüvitisteks

Vanadus- ja toitjakaotuspensionid

1. Vajaduse korral muudetakse invaliidushüvitised vanadushüvitisteks vastavalt tingimustele, mis on kehtestatud nende andmise aluseks olevates õigusaktides, ning vastavalt 5. peatükile.

Artikkel 50

2. Kui invaliidushüvitist saav isik võib esitada taotluse vanadushüvitise saamiseks ühe või mitme liikmesriigi õigusaktide alusel vastavalt artiklile 50, jätkab iga asutus, kes on liikmesriigi õigusaktide alusel vastutav invaliidushüvitise maksmise eest, sellele isikule invaliidushüvitiste maksmist, millele nimetatud isikul on selle asutuse poolt kohaldatavate õigusaktide alusel õigus, seni, kuni lõike 1 sätted muutuvad selle asutuse suhtes kohaldatavaks, või seni, kuni asjaomane isik vastab selliste hüvitiste saamise tingimustele.

3. Kui liikmesriigi õigusaktide alusel kooskõlas artikliga 44 antavad invaliidushüvitised muudetakse vanadushüvitisteks ja kui asjaomane isik ei vasta veel ühe või mitme liikmesriigi õigusaktidega sätestatud tingimustele nende hüvitiste saamiseks, saab asjaomane isik sellelt või nendelt liikmesriikidelt invaliidushüvitisi alates muutmise kuupäevast.

Need invaliidushüvitised antakse kooskõlas 5. peatükiga nii, nagu oleks see peatükk olnud kohaldatav ajal, kui töövõimetuse muutumine invaliiduseks aset leidis ajani, kuni asjaomane isik vastab asjaomastes siseriiklikes õigusaktides sätestatud vanadushüvitise tingimustele või, kui sellist muutmist pole sätestatud, nii kauaks kui isikul on õigus invaliidushüvitistele viimatinimetatud riigi õigusakti või õigusaktide alusel.

4. Artikli 44 alusel ette nähtud invaliidushüvitised arvutatakse ümber vastavalt 5. peatükile niipea, kui hüvitisetaaja vastab B-tüüpi õigusaktides sätestatud invaliidushüvitise saamise tingimustele, või niipea, kui isik hakkab saama vanadushüvitisi teise liikmesriigi õigusaktide alusel.

Artikkel 49

Riigiteenistujate erisätted

Artikleid 6, 44, 46, 47 ja 48 ning artikli 60 lõikeid 2 ja 3 kohaldatakse *mutatis mutandis* riigiteenistujate eriskeemiga hõlmatud isikute suhtes.

Üldsätted

1. Kõik pädevad asutused määravad õiguse hüvitisele kõikide nende liikmesriikide õigusaktide alusel, mida on asjaomase isiku suhtes kohaldatud, kui taotlus hüvitise määramiseks on esitatud, välja arvatud kui asjaomane isik selgelt väljendab soovi lükata edasi vanadushüvitiste määramine ühe või mitme liikmesriigi õigusaktide alusel.

2. Kui mis tahes hetkel asjaomane isik ei vasta või enam ei vasta kõikidele nende liikmesriikide õigusaktides sätestatud tingimustele, mille subjektiks ta on olnud, ei arveta asutused, mis kohaldavad õigusakte, mille tingimused on täidetud, kooskõlas artikli 52 lõike 1 punktidega a või b arvutusi tehes perioode, mis on täitunud selliste õigusaktide alusel, mille tingimusi ei täideta või enam ei täideta, kui selle tulemusena kasvaks hüvitise alammäär.

3. Lõiget 2 kohaldatakse *mutatis mutandis*, kui asjaomane isik on selgelt taotlenud vanadushüvitise määramise edasilükkamist.

4. Uus arvutus tehakse automaatselt siis, kui on täidetud tingimused teiste riikide õigusaktide alusel või kui isik taotleb kooskõlas lõikega 1 edasi lükatud vanadushüvitise määramist, välja arvatud kui teiste riikide õigusaktide alusel täitunud perioodid on juba arvesse võetud lõigete 2 ja 3 alusel.

Artikkel 51

Erisätted perioodide liitmise kohta

1. Kui liikmesriigi õigusaktidega on teatavate hüvitiste andmise tingimuseks seatud kindlustusperioodide täitumine üksnes erivaldkonnas töötamise või füüsilisest isikust ettevõtjana tegutsemisega või kutsealal, mida reguleeritakse töötavate või füüsilisest isikust ettevõtjana tegutsevate isikute eriskeemiga, võtab selle liikmesriigi pädev asutus teise liikmesriigi õigusaktide alusel täitunud perioode arvesse üksnes siis, kui need on täitunud vastava skeemi alusel või kui see nii pole, samal kutsealal või kui see on asjakohane, samas tegevusvaldkonnas töötades või füüsilisest isikust ettevõtjana tegutsedes.

Kui sel viisil täitunud perioode arvesse võttes ei vasta asjaomane isik eriskeemi alusel hüvitiste saamise tingimustele, võetakse nimetatud perioode hüvitiste andmisel arvesse üldskeemi alusel või kui see pole võimalik, siis vastavalt tööliste või teenistujate suhtes kohaldatava kindlustusskeemi alusel, tingimusel et asjaomane isik on olnud seotud ühega nendest skeemidest.

2. Liikmesriigi eriskeemi alusel täitunud perioode võetakse arvesse üldskeemi alusel hüvitiste andmisel või kui see pole võimalik, siis vastavalt tööliste või teenistujate suhtes kohaldatava kindlustusskeemi alusel, tingimusel et asjaomane isik on olnud seotud ühega nendest skeemidest, isegi kui neid perioode on juba arvesse võetud viimatinimetatud liikmesriigi eriskeemi alusel.

3. Kui liikmesriigi õigusaktid seavad hüvitiste saamise õiguse omandamise, säilitamise või ennistamise sõltuvusse asjaomase isiku kindlustatusest riski realiseerumise ajal, loetakse see tingimus täidetuks, kui isik oli kindlustatud teise liikmesriigi õigusaktide alusel, iga asjaomase riigi puhul XI lisas ettenähtud korras.

2. Vajaduse korral rakendab pädev asutus kooskõlas lõike 1 punktidega a ja b arvutatud suurusele kõiki vähendamise, peatamise või tühistamisega seotud eeskirju kohaldatavate õigusaktide alusel artiklites 53–55 sätestatud piirides.

3. Asjaomasel isikul on õigus saada iga liikmesriigi pädevalt asutuselt suurim summa, mis on arvutatud vastavalt lõike 1 punktidele a ja b.

4. Kui kooskõlas lõike 1 punktiga a sooritatud arvutuste tulemusena on sõltumatu hüvitis ühes liikmesriigis suurem kui *pro rata* hüvitis, mis on arvutatud kooskõlas lõike 1 punktiga b, või sellega võrdne, võib pädev asutus *pro rata* arvutusest loobuda rakendusmääruses sätestatud tingimustel. Sellised olukorrad on sätestatud VIII lisas.

Artikkel 53

Artikkel 52

Hüvitiste määramine

1. Pädev asutus arvutab makstava hüvitise suuruse:

a) kohaldatavate õigusaktide alusel üksnes siis, kui hüvitiste määramise tingimused on täidetud ainult siseriiklike õigusaktide alusel (sõltumatu hüvitis);

b) arvutades teoreetilise suuruse ja sellest tuleneva tegeliku suuruse (*pro rata* hüvitis) järgmiselt:

i) hüvitise teoreetiline suurus võrdub hüvitisega, mida asjaomane isik võiks taotleda, kui kõik kindlustus- ja/või elamisperioodid, mis on täitunud teiste liikmesriikide õigusaktide alusel, oleksid täitunud hüvitise määramise kuupäeval kohaldatavate õigusaktide alusel. Kui nende õigusaktide alusel ei sõltu hüvitise suurus täitunud perioodide kestusest, loetakse selline hüvitise suurus hüvitise teoreetiliseks suuruseks;

ii) pädev asutus määrab seejärel kindlaks *pro rata* hüvitise tegeliku suuruse, korrutades teoreetilist suurust tema poolt kohaldatavate õigusaktide alusel enne riski materialiseerumist täitunud perioodide kestuse ja kõikide asjaomaste liikmesriikide õigusaktide alusel enne riski materialiseerumist täitunud perioodide kogukestuse suhtega.

Kattumise välistamise eeskirjad

1. Sama isiku täitunud kindlustus- ja/või elamisperioodide alusel arvutatud või antud invaliidsus-, vanadus- ja toitjakaotushüvitiste mis tahes kattumist käsitletakse samaliigiliste hüvitiste kattumisenä.

2. Selliste hüvitiste kattumist, mida ei saa käsitleda samaliigiliste hüvitistena lõike 1 tähenduses, käsitletakse eri liiki hüvitiste kattumisenä.

3. Liikmesriigi õigusaktides ettenähtud kattumist välistavate eeskirjade kohaldamisel invaliidsus-, vanadus- või toitjakaotushüvitise sama liiki või eri liiki hüvitise või muu sissetulekuga kattumise korral kehtivad järgmised sätted:

a) pädev asutus võtab arvesse teises liikmesriigis saadud hüvitisi või tulu üksnes siis, kui asutuse kohaldatavates õigusaktides on sätestatud välisriigis saadud hüvitiste või tulu arvessevõtmine;

b) pädev asutus võtab arvesse teise liikmesriigi makstavate hüvitiste suuruse rakendusmääruses sätestatud tingimustel ja korras enne maksude, sotsiaalkindlustusmaksete ja muude üksikisiku maksude või vähendamiste mahaarvamist, välja arvatud kui kohaldatavates õigusaktides on sätestatud pärast selliseid mahaarvamisi kattumiste vältimiseks rakendatavad eeskirjad;

- c) pädev asutus ei võta arvesse nende teise liikmesriigi õigusaktide alusel määratavate hüvitiste suurust, mida makstakse vabatahtliku kindlustuse või kohustusliku kindlustuse vabatahtliku jätkamise alusel;

- d) kui üks liikmesriik rakendab eeskirju kattumise vältimiseks põhjusel, et asjaomane isik saab sama või eri liiki hüvitisi teiste liikmesriikide õigusaktide alusel või teistes liikmesriikides omandatud tulu, võib saadaolevat hüvitist vähendada üksnes selliste hüvitiste või sellise tulu summa võrra.

Artikkel 54

Samaliigiliste hüvitiste kattumine

1. Kui kahe või mitme liikmesriigi õigusaktide alusel saadaolevad samaliigilised hüvitised kattuvad, ei rakendata *pro rata* hüvitise suhtes liikmesriigi õigusaktidega sätestatud eeskirju kattumise vältimiseks.

2. Kattumise vältimise eeskirju rakendatakse sõltumatu hüvitise suhtes üksnes siis, kui asjaomane hüvitis on:

- a) hüvitis, mille suurus ei sõltu kindlustus- või elamisperioodi kestusest;

või

- b) hüvitis, mille suurus on kindlaks määratud riski realiseerumiskuupäeva ja hilisema kuupäeva vahel täitunuks loetud arvestusliku perioodi alusel, mis kattub järgmisega:

- i) samaliigiline hüvitis, välja arvatud kui kahe või mitme liikmesriigi vahel on sõlmitud kokkulepe sama arvestusperioodi mitmekordse arvessevõtmise vältimiseks,

või

- ii) punktis a osutatud hüvitis.

Punktides a ja b osutatud hüvitised ja lepped on loetletud IX lisas.

Artikkel 55

Eri liiki hüvitiste kattumine

1. Kui eri liiki hüvitiste või muu tulu saamisel on nõutav asjaomaste liikmesriikide õigusaktides sätestatud kattumise vältimise eeskirjade kohaldamine:

- a) kahe või mitme sõltumatu hüvitise suhtes, jagavad pädevad asutused hüvitise või hüvitiste või muu tulu summad nii, nagu nad on arvesse võetud, nimetatud eeskirjadega reguleeritud hüvitiste arvuga;

siiski ei saa käesoleva punkti kohaldamine asjaomast isikut ilma jätta tema pensionäristaatusest käesoleva jaotise teiste peatükkide tähenduses rakendusmääruses sätestatud tingimustel ja korras;

- b) ühe või mitme *pro rata* hüvitise suhtes, võtavad pädevad asutused arvesse hüvitist või hüvitisi või muud tulu ja kõiki kattumist vältivate eeskirjade rakendamiseks sätestatud tegureid artikli 52 lõike 1 punkti b alapunktis ii osutatud arvutuseks määratud kindlustus- ja/või elamisperioodide suhte funktsioonina;

- c) ühe või mitme sõltumatu hüvitise ja ühe või mitme *pro rata* hüvitise suhtes, rakendavad pädevad asutused *mutatis mutandis* punkti a sõltumatute hüvitiste ja punkti b *pro rata* hüvitiste suhtes.

2. Pädev asutus ei kohalda sõltumatute hüvitiste puhul ette nähtud jaotust, kui tema poolt kohaldatavates õigusaktides sätestatakse eri liiki hüvitiste ja/või muu tulu ning kõigi muude tegurite arvessevõtmine nende summa selle osa arvutamiseks, mis on määratletud artikli 52 lõike 1 punkti b alapunktis ii osutatud kindlustus- ja/või elamisperioodide suhte funktsioonina.

3. Lõikeid 1 ja 2 kohaldatakse *mutatis mutandis*, kui ühe või mitme liikmesriigi õigusaktid näevad ette, et õigust hüvitisele ei saa omandada juhul, kui asjaomane isik saab teise liikmesriigi õigusaktide alusel makstavat eri liiki hüvitist või muud sissetulekut.

Artikkel 56

Hüvitiste arvutamise lisasätted

1. Artikli 51 lõike 1 punktis b osutatud teoreetiliste ja *pro rata* summade arvutamisel kohaldatakse järgmisi eeskirju:

- a) kui enne riski realiseerumist kõigi asjaomaste liikmesriikide õigusaktide alusel täitunud kindlustus- ja/või elamisperioodide kogukestus on pikem kui täishüvitise saamiseks nõutav maksimumperiood ühe sellise liikmesriigi õigusaktides, arvestab selle liikmesriigi pädev asutus täitunud perioodide kogukestuse asemel seda maksimumperioodi; see arvutusviis ei tohi põhjustada nimetatud asutusele suuremat maksekohustust kui tema kohaldatavates õigusaktides ettenähtud täishüvitis. See ei kehti hüvitiste suhtes, mille suurus ei sõltu kindlustusperioodi kestusest;
- b) kattuvate perioodide arvessevõtmise kord on sätestatud rakendusmääruses;
- c) kui liikmesriigi õigusaktides on sätestatud, et hüvitised tuleb arvutada tulu, sissemaksete, sissemaksebaasi, juurdekasvu, sissetuleku, muude summade või neist enama kui ühe kombinatsiooni (keskmiste, proportsionaalsete, püsi- või krediteeritud summade) alusel, toimib pädev asutus järgmiselt:
 - i) määrab hüvitiste arvutusbassi üksnes kooskõlas tema poolt kohaldatavate õigusaktidega täitunud kindlustusperioodide alusel;
 - ii) kasutab vastavalt teiste liikmesriikide õigusaktidele täitunud kindlustus- ja/või elamisperioodidega kooskõlas arvutatava summa määramisel samu tegureid, mis on määratletud või registreeritud tema poolt kohaldatavate õigusaktide alusel täitunud kindlustusperioodide puhul;

asjaomase liikmesriigi puhul XI lisas sätestatud korras.

2. Liikmesriigi õigusaktide sätteid, mis käsitlevad hüvitiste arvutamisel arvessevõetavate tegurite ümberhindamist, kohaldab selle liikmesriigi pädev asutus vajadusel vastavalt lõikele 1 arvessevõetavate tegurite suhtes teiste liikmesriikide õigusaktide alusel täitunud kindlustus- või elamisperioodide puhul.

Artikkel 57

Alla aasta kestvad kindlustus- või elamisperioodid

1. Olenemata artikli 52 lõike 1 punktist b ei ole liikmesriigi pädev asutus kohustatud andma hüvitist tema poolt kohaldatavate õigusaktide alusel täitunud perioodide eest, mida võetakse riski realiseerumisel arvesse, kui:

— nimetatud perioodide kestus on alla ühe aasta

ja

— üksnes neid perioode arvesse võttes ei teki nimetatud õigusaktide alusel õigust hüvitisele.

Käesolevas artiklis tähendavad perioodid kõiki kindlustus-, töö-, füüsilisest isikust ettevõtjana tegutsemise või elamisperioode, mis annavad õiguse asjaomasele hüvitisele või otseselt suurendavad seda.

2. Iga asjaomase liikmesriigi pädev asutus võtab lõikes 1 osutatud perioode arvesse artikli 52 lõike 1 punkti b alapunkti i kohaldamisel.

3. Kui lõike 1 kohaldamise tulemusel vabaneksid kõik asjaomaste liikmesriikide asutused oma kohustustest, määratakse hüvitist üksnes neist liikmesriikidest viimase õigusaktide alusel, kelle tingimused on täidetud, nagu oleksid kõik täitunud ning vastavalt artiklile 6 ja artikli 51 lõigetele 1 ja 2 arvessevõetavad kindlustus- ja elamisperioodid täitunud selle liikmesriigi õigusaktide alusel.

Artikkel 58

Lisahüvitise määramine

1. Hüvitisesaajale, kelle suhtes kehtib käesolev peatükk, ei või elukohajärgses liikmesriigis, mille õigusaktide alusel talle hüvitist makstakse, määrata väiksemat hüvitist kui kõnealustes õigusaktides kindlaksmääratud miinimumhüvitis kindlustus- või elamisperioodi eest, mis võrdub kõigi kindlustusperioodidega, mida arvestatakse maksmisel vastavalt käesolevale peatükile.

2. Nimetatud liikmesriigi pädev asutus maksab talle kõnealuse riigi territooriumil elamise ajal lisahüvitist, mis on võrdne käesoleva peatüki alusel makstavate hüvitiste kogusumma ja miinimumhüvitise vahega.

Artikkel 59

Hüvitiste ümberarvutamine ja ümberhindamine

1. Kui hüvitiste arvutamise eeskirju või hüvitiste määramise meetodeid liikmesriigi õigusaktide alusel muudetakse või kui asjaomase isiku isiklikus olukorras toimub oluline muutus, mis selle riigi õigusaktide alusel tingiks hüvitisesumma korrigeerimise, tehakse ümberarvutus kooskõlas artikliga 52.

2. Kui aga elamiskulude kasvu või tulutaseme muutuse või muude korrigeerimist tingivate põhjuste tõttu asjaomase liikmesriigi hüvitisi muudetakse protsendimäära või püsisumma võrra, kohaldatakse seda protsendimäära või püsisummat otse hüvitiste suhtes vastavalt artiklile 52 ilma ümberarvutamise vajaduseta.

Artikkel 60

Riigiteenistujate erisätted

1. Artikleid 6, 50, artikli 51 lõiget 3 ja artikleid 52-59 kohaldatakse *mutatis mutandis* riigiteenistujate eriskeemiga hõlmatud isikute suhtes.

2. Kui pädeva liikmesriigi õigusaktid seavad riigiteenistujate eriskeemi alusel hüvitiste saamisõiguse tekkimise, lõppemise, säilitamise või ennistamise sõltuvusse kõnesoleva liikmesriigi riigiteenistujate ühe või mitme eriskeemi kõigi kindlustusperioodide täitumisest või sellest, et neid peetakse kõnesoleva liikmesriigi õigusaktide kohaselt selliste perioodidega samaväärseks, võtab selle riigi pädev asutus arvesse üksnes neid perioode, mida ta saab tunnustada oma poolt kohaldatavate õigusaktide alusel.

Kui sel viisil täitunud perioode arvesse võttes ei vasta asjaomane isik kõnealuste hüvitiste saamise tingimustele, võetakse nimetatud perioode arvesse üldskeemi alusel hüvitiste määramisel või kui see pole võimalik, siis vastavalt tööliste või teenistujate suhtes kohaldatava kindlustusskeemi alusel hüvitiste määramisel.

3. Kui liikmesriigi õigusaktide kohaselt arvutatakse riigiteenistujate eriskeemi alusel antavad hüvitised vaatlusperioodil saadud viimase palga või viimaste palkade alusel, lähtub selle riigi pädev asutus arvutamisel üksnes nendest nõuetekohaselt ümber hinnatud palkadest, mis on saadud sellisel perioodil või sellistel perioodidel, mil asjaomase isiku suhtes kehtisid kõnesolevad õigusaktid.

6. PEATÜKK

Töötushüvitised

Artikkel 61

Erieeskirjad kindlustus-, töötamis- või füüsilisest isikust ettevõtjana tegutsemise perioodide liitmise kohta

1. Selle liikmesriigi pädev asutus, kelle õigusaktide kohaselt sõltub hüvitiste saamise õiguse omandamine, säilitamine, taastamine või kestus kindlustus-, töötamis- või füüsilisest isikust ettevõtjana tegutsemise perioodide täitumisest, peab vajalikul määral arvesse võtma teise liikmesriigi õigusaktide alusel täitunud kindlustus-, töötamis- või füüsilisest isikust ettevõtjana tegutsemise perioode, nii nagu need oleksid täitunud tema poolt kohaldatavate õigusaktide alusel.

Kui kohaldatavate õigusaktide alusel tekib õigus hüvitisele kindlustusperioodide täitumisel, ei võeta arvesse teise liikmesriigi õigusaktide alusel täitunud töötamis- või füüsilisest isikust ettevõtjana tegutsemise perioode, välja arvatud juhul, kui neid perioode oleks käsitatud kindlustusperioodidena, kui need oleksid täitunud kohaldatavate õigusaktide alusel.

2. Välja arvatud artikli 65 lõike 5 punktis a osutatud juhtudel, kohaldatakse käesoleva artikli lõiget 1 tingimusel, et asjaomasel isikul on vastavalt õigusaktidele, mille alusel hüvitisi taotletakse, hiljuti täitunud:

— kindlustusperioodid, kui nimetatud õigusaktides nõutakse kindlustusperioode,

— töötamisperioodid, kui nimetatud õigusaktides nõutakse töötamisperioode,

või

— füüsilisest isikust ettevõtjana tegutsemise perioodid, kui nimetatud õigusaktides nõutakse füüsilisest isikust ettevõtjana tegutsemise perioode.

Artikkel 62

Hüvitiste arvutamine

1. Selle liikmesriigi pädev asutus, kelle õigusaktide kohaselt arvutatakse hüvitisi varasema palga või kutsetegevuse tulu põhjal, võtab hüvitise arvutamisel arvesse üksnes palka või kutsetegevuse tulu, mida asjaomane isik sai viimasel töötamisel või füüsilisest isikust ettevõtjana tegutsemisel nimetatud õigusaktide alusel.

2. Lõiget 1 kohaldatakse ka siis, kui pädeva asutuse kohaldatavates õigusaktides on sätestatud eriloomuline vaatlusperiood selle palga määramiseks, mille alusel hüvitised arvutatakse, ja kui asjaomase isiku suhtes kohaldatai kogu või osa nimetatud perioodi vältel teise liikmesriigi õigusakte.

3. Erandina lõigetest 1 ja 2 ning kooskõlas rakendusmäärusega, võtab elukohajärgne asutus artikli 65 lõike 5 punktiga a hõlmatud piirialatöötajate puhul arvesse palka või kutsetegevuse tulu, mida asjaomane isik sai liikmesriigis, mille õigusakte tema suhtes kohaldatai tema viimasel töötamisel või füüsilisest isikust ettevõtjana tegutsemisel.

Artikkel 63

Erisätted elukohaeeskirjadest loobumise kohta

Käesoleva peatüki osas kohaldatakse artiklit 7 üksnes artiklites 64–65 sätestatud juhtudel ja seal määratletud ulatuses.

Artikkel 64

Teise liikmesriiki suunduvad töötud

1. Täielikult töötu isik, kel on õigus hüvitisele pädeva liikmesriigi õigusaktide alusel ja kes läheb teise liikmesriiki tööd otsima, säilitab õiguse rahalistele töötushüvitistele järgmistel tingimustel ja järgmises ulatuses:

- a) töötu peab enne lahkumist olema töötusajana registreeritud ja olema kättesaadav pädeva liikmesriigi tööhõivetalitustele vähemalt nelja nädala jooksul pärast töötuks jäämist. Pädev talitus või asutus võib talle siiski anda loa lahkuda enne nimetatud tähtaja möödumist;
- b) töötu peab end töötusajana registreerima sihtkoha liikmesriigi tööhõivetalituses, alluma seal kehtivatele kontrollimenetlustele ja täitma selle liikmesriigi õigusaktides sätestatud tingimusi. Nimetatud tingimus loetakse registreerimisele eelnenud perioodi suhtes täidetuks, kui asjaomane isik registreerib end seitsme päeva jooksul alates kuupäevast, mil ta ei ole enam kättesaadav selle liikmesriigi tööhõivetalitustele, kust ta lahkus. Erandjuhtudel võib pädev talitus või asutus seda perioodi pikendada;

- c) õigus saada hüvitist säilib kolme kuu jooksul alates kuupäevast, mil töötu isik ei olnud enam kättesaadav selle liikmesriigi tööhõivetalitustele, kust ta lahkus, tingimusel et hüvitise saamise kestus kokku ei ületa perioodi pikkust, mil tal oli õigus hüvitisele selle riigi õigusaktide alusel; pädev talitus või asutus võib seda kolmekuulist perioodi pikendada maksimaalselt kuue kuuni;
- d) rahalised hüvitised maksab pädev asutus vastavalt tema poolt kohaldatavatele õigusaktidele ja enda kulul.

2. Kui asjaomane isik naaseb pädevasse liikmesriiki enne aja möödumist, mille jooksul tal on õigus saada hüvitist lõike 1 punkti c alusel, või selle ajal, on tal jätkuvalt õigus saada hüvitist selle liikmesriigi õigusaktide alusel. Kui isik ei naase pädevasse riiki enne nimetatud perioodi lõppu või selle lõppemisel, kaotab ta kõik õigused hüvitisele pädeva liikmesriigi õigusaktide alusel, välja arvatud juhul, kui selle riigi õigusaktide sätted on soodsamad. Erandjuhtudel võib pädev talitus või asutus lubada asjaomasel isikul naasta hilisemal kuupäeval, ilma et ta oma õigusi kaotaks.

3. Kahe töötamise vahelisel perioodil säilib õigus hüvitisele lõike 1 alusel kokku maksimaalselt kolmeks kuuks, välja arvatud juhul kui pädeva liikmesriigi õigusaktid on soodsamad; pädev talitus või asutus võib seda perioodi pikendada maksimaalselt kuue kuuni.

4. Teabevahetuse, koostöö ja vastastikuse abistamise korraldus pädeva liikmesriigi ja selle liikmesriigi asutuste ja talituste vahel, kuhu isik läheb tööd otsima, sätestatakse rakendusmääruses.

Artikkel 65

Töötud, kes elasid muus liikmesriigis kui pädev riik

1. Osaliselt või periooditi töötu isik, kes oma viimase töötamise või füüsilisest isikust ettevõtjana tegutsemise ajal elas muus liikmesriigis kui pädev liikmesriik, peab olema kättesaadav oma tööandjale või tööhõivetalitusele pädevas liikmesriigis. Ta saab hüvitist kooskõlas pädeva liikmesriigi õigusaktidega, nagu ta elaks selles liikmesriigis. Nimetatud hüvitisi annab pädeva liikmesriigi asutus.

2. Täielikult töötu isik, kes oma viimase töötamise või füüsilisest isikust ettevõtjana tegutsemise ajal elas muus liikmesriigis kui pädev liikmesriik, ja kes elab jätkuvalt selles liikmesriigis või naaseb sellesse liikmesriiki, peab olema kättesaadav elukohajärgse liikmesriigi tööhõivetalitusele. Täielikult töötu isik võib lisaks olla kättesaadav viimase töötamise või füüsilisest isikust ettevõtjana tegutsemise liikmesriigi tööhõivetalitusele, ilma et see piiraks artikli 64 kohaldamist.

Töötu isik, kes pole piirialatöötaja ja kes ei naase oma elukohajärgsesse liikmesriiki, peab olema kättesaadav tööhõivetalitusele liikmesriigis, mille õigusakte tema suhtes viimati kohaldati.

3. Lõike 2 esimeses lauses osutatud töötu isik peab end tööotsijana registreerima elukohajärgse liikmesriigi pädevas tööhõivetalituses, alluma seal kehtivatele kontrollimenetlusele ja täitma selle liikmesriigi õigusaktides sätestatud tingimusi. Kui ta registreerib ennast tööotsijana ka liikmesriigis, kus ta viimati töötas või tegutses füüsilisest isikust ettevõtjana, peab ta täitma selles riigis kohaldatavaid nõudeid.

4. Lõike 2 teise lause ja lõike 3 teise lause rakendamine, samuti elukoha liikmesriigi ja viimase töötamise liikmesriigi asutuste ja talituste vahel teabevahetuse, koostöö ja vastastikuse abistamise korraldus sätestatakse rakendusmääruses.

5. a) Lõike 2 esimeses ja teises lauses osutatud töötu isik saab hüvitisi kooskõlas elukohajärgse liikmesriigi õigusaktidega, nagu oleks neid tema suhtes kohaldatud tema viimase töötamise või füüsilisest isikust ettevõtjana tegutsemise ajal. Nimetatud hüvitisi maksab elukohajärgne asutus.

b) Töötaja, kes pole piirialatöötaja ja kellele on hüvitise omal kulul määranud pädev asutus liikmesriigis, mille õigusakte isikule viimati kohaldati, saab oma naasmisel elukohajärgsesse liikmesriiki esmalt hüvitisi kooskõlas artikliga 64, kui-võrd hüvitiste saamine punkti a alusel on peatatud perioodiks, mil ta saab hüvitist tema suhtes viimati kohaldatud õigusaktide alusel.

6. Lõike 5 alusel elukohajärgse asutuse määratud hüvitise maksimine toimub selle asutuse kulul. Lõike 7 alusel tagastab pädev asutus liikmesriigis, mille õigusakte isiku suhtes viimati kohaldati, elukohajärgsele asutusele viimase poolt esimesel kolmel kuul antud hüvitiste kogusumma. Tagasimaksesumma sel perioodil ei või ületada töötuse korral pädeva liikmesriigi õigusaktide alusel makstavat summat. Lõike 5 punktis b osutatud juhul arvatakse käesoleva lõike teises lauses osutatud perioodist maha periood, mil hüvitist antakse artikli 64 alusel. Tagasimaksmise kord sätestatakse rakendusmääruses.

7. Lõikes 6 osutatud tagasimakseperioodi pikendatakse viie kuuni, kui asjaomasel isikul on eelnenud 24 kuu jooksul täitunud vähemalt 12kuuline töötamis- või füüsilisest isikust ettevõtjana tegutsemise periood liikmesriigis, mille õigusakte tema suhtes viimati kohaldati, kui need perioodid annavad õiguse töötushüvitisele.

8. Lõigete 6 ja 7 kohaldamisel võivad kaks või enam liikmesriiki või nende riikide pädevad võimuorganid näha ette teistsuguse tagasimaksmisviisi või loobuda igasugusest nende jurisdiktsiooni all olevate asutuste vahelistest tagasimaksetest.

7. PEATÜKK

Eelpensionihüvitised

Artikkel 66

Hüvitised

Kui kohaldatavates õigusaktides seatakse eelpensionihüvitiste õiguse tingimuseks kindlustus-, töötamis- või füüsilisest isikust ettevõtjana tegutsemise perioodide täitumine, ei kohaldata artiklit 6.

8. PEATÜKK

Perehüvitised

Artikkel 67

Teises liikmesriigis elavad pereliikmed

Isikul on õigus perehüvitistele kooskõlas pädeva liikmesriigi õigusaktidega, sealhulgas oma teises liikmesriigis elavate pereliikmete jaoks, nagu elaksid nad esimesena nimetatud liikmesriigis. Pensionäril on õigus perehüvitistele vastavalt tema pensioni suhtes pädeva liikmesriigi õigusaktidele.

Artikkel 68

Prioriteetsuse määramise eeskirjad kattumise puhul

1. Kui samal perioodil ja samadele pereliikmetele antakse hüvitisi enam kui ühe liikmesriigi õigusaktide alusel, rakendatakse järgmisi prioriteetsuse eeskirju:

- a) kui hüvitisi maksavad mitu liikmesriiki erinevatel alustel, on prioriteetsusjärjekord järgmine: esmalt õigused, mis saadakse töötamise või füüsilisest isikust ettevõtjana tegutsemise alusel, teiseks õigused, mis saadakse pensioni saamise alusel, ja lõpuks elukohast tulenevad õigused;
- b) kui hüvitisi maksavad mitu liikmesriiki samadel alustel, kehtestatakse prioriteetsusjärjekord järgmistele allkriteeriumitele viitamisega:
 - i) töötamise või füüsilisest isikust ettevõtjana tegutsemise alusel saadavate õiguste puhul: laste elukoht, tingimusel et seal selline tegevus eksisteerib, ja lisaks, kui see on asjakohane, vastuolulistes õigusaktides sätestatud hüvitiste suurim summa. Viimasel juhul jagatakse hüvitiste kulu kooskõlas rakendusmääruses kehtestatud kriteeriumitega;
 - ii) pensionite saamise alusel saadavate õiguste puhul: laste elukoht, tingimusel et sealsete õigusaktide alusel pensioni makstakse, ja lisaks, kui see on asjakohane, vastuoluliste õigusaktide alusel sätestatud pikim kindlustus- või elamisperiood;
 - iii) elamise alusel saadavate õiguste puhul: laste elukoht.

2. Kattuvate õiguste puhul antakse perehüvitisi kooskõlas õigusaktidega, mis on prioriteetsed vastavalt lõikele 1. Õigus perehüvitistele peatatakse ühe või mitme riigi vastuoluliste õigusaktide korral esimesena nimetatud õigusaktidega sätestatud summa ulatuses ja seda summat ületava summa puhul antakse vajadusel diferentseeritud lisahüvitist. Sellist diferentseeritud lisahüvitist pole vaja anda teises liikmesriigis elavatele lastele, kui õigus kõnealusele hüvitisele tugineb üksnes elukohal.

3. Kui artikli 67 alusel esitatakse perehüvitiste taotlus selle liikmesriigi pädevale asutusele, mille õigusakte kohaldatakse, kuid mitte eelisõiguse alusel kooskõlas käesoleva artikli lõigete 1 ja 2, siis:

- a) see asutus edastab taotluse viivitamata selle liikmesriigi pädevale asutusele, kelle õigusakte eelisjärjekorras kohaldatakse, teavitab asjaomast isikut ja, ilma et see piiraks rakendusmääruse sätete kohaldamist hüvitiste ajutise määramise suhtes, annab vajadusel lõikes 2 nimetatud diferentseeritud lisahüvitist;
- b) selle liikmesriigi pädev asutus, mille õigusakte eelisjärjekorras kohaldatakse, käsitleb taotlust, nagu oleks see esitatud otse sellele asutusele, ja sellise taotluse esimesele asutusele esitamise kuupäeva käsitletakse eelistatud asutusele nõude esitamise kuupäevana.

Artikkel 69

Lisasätted

1. Kui artiklitest 67 ja 68 tulenevate õigusaktide alusel ei saada õigust täiendavate või eriliste perehüvitiste maksmiseks orbudele, makstakse sellised hüvitised vaikelise ja lisaks muudele eespool nimetatud õigusaktidega kooskõlas saadud perehüvitistele selle liikmesriigi õigusaktide alusel, mida toitja suhtes kohaldatakse kõige pikema perioodi vältel, kuivõrd õigus omandati nende õigusaktide alusel. Kui selliste õigusaktide alusel ei ole omandatud õigust saada hüvitisi, uuritakse sellise õiguse omandamise tingimusi teiste liikmesriikide õigusaktides ja hüvitised antakse nende liikmesriikide õigusaktide alusel täitunud kindlustus- või elamisperioodide kahanevas järjekorras.

2. Pensionite või pensionite lisahüvitiste vormis makstavad hüvitised makstakse ja arvutatakse kooskõlas 5. peatükiga.

9. PEATÜKK

Mitteosamakselised rahalised erihüvitised

Artikkel 70

Üldsäte

1. Käesolevat artiklit kohaldatakse mitteosamakseliste rahaliste erihüvitiste suhtes, mida makstakse nende õigusaktide alusel, millel oma ulatuse, eesmärkide ja/või kohaldamistingimuste tõttu on nii artikli 3 lõikes 1 osutatud sotsiaalkindlustust kui ka sotsiaallabi reguleerivate õigusaktide iseloom.

2. Käesolevas peatükis tähendavad mitteosamakselised rahalised erihüvitised hüvitisi, mis:

a) on kavandatud andma kas:

- i) täiendavat, asendavat või alternatiivset kaitset riskide vastu, mis on hõlmatud artikli 3 lõikes 1 osutatud sotsiaalkindlustusliikidega ja mis tagavad asjaomastele isikutele minimaalse toimetulekutulu, võttes arvesse majandus- ja sotsiaolukorda asjaomases liikmesriigis;

või

- ii) üksnes eriloomuga kaitset puuetega isikutele, mis on tihe-
dalt seotud nimetatud isiku sotsiaalse keskkonnaga asja-
omases liikmesriigis,

ja

- b) rahastamise allikaks on eranditult üldiselooga avalike kulude katmiseks kavandatud kohustuslikud maksud ning hüvitiste andmise ja arvutamise tingimused ei sõltu hüvitise-
saaja osamaksetest. Siiski ei loeta osamakseliste hüvitiste lisa-
hüvitisi üksnes sel põhjusel veel osamakselisteks hüvitisteks,

ja

- c) on loetletud X lisas.

3. Artiklit 7 ja käesoleva jaotise teisi peatükke ei kohaldata käes-
oleva artikli lõikes 2 osutatud hüvitiste suhtes.

4. Lõikes 2 osutatud hüvitisi antakse eranditult asjaomase isiku
elukohajärgses liikmesriigis kooskõlas selle riigi õigusaktidega.
Selliseid hüvitisi annab elukohajärgne asutus oma kulul.

IV JAOTIS

HALDUSKOMISJON JA KONSULTATIIVKOMITEE

Artikkel 71

Halduskomisjoni koosseis ja töökord

1. Euroopa Ühenduste Komisjoni juures tegutsevasse sotsiaalkindlustussüsteemide kooskõlastamise halduskomisjoni (edaspidi halduskomisjon) kuulub iga liikmesriigi valitsuse esindaja, keda vajadusel abistavad ekspertnõustajad. Euroopa Ühenduste Komisjoni esindaja võtab halduskomisjoni istungitest osa nõuandva pädevusega.

2. Halduskomisjoni eeskirjad koostatakse tema liikmete vastastikusel kokkuleppel.

Otsused artikli 72 punktis a osutatud tõlgendusküsimustes võetakse vastu asutamislepingus kehtestatud hääletamiseeskirjade alusel ja avaldatakse vastavalt vajadusele.

3. Sekretariaaditeenused tagab halduskomisjonile Euroopa Ühenduste Komisjon.

Artikkel 72

Halduskomisjoni ülesanded

Halduskomisjon:

- a) tegeleb kõigi käesolevast määrusest ja rakendusmäärusest või nende alusel sõlmitud lepingutest või kokkulepetest tulenevate haldus- ja tõlgendusküsimustega, ilma et see piiraks asjaomaste võimuorganite, asutuste ja isikute õigust kasutada liikmesriikide õigusaktides, käesolevas määruses või asutamislepingus ettenähtud menetlusi ja võimalust pöörduda kohtusse;

- b) aitab kaasa b ühenduse õigusaktide ühetaolisele kohaldamisele eelkõige kogemuse ja parima halduspraktika vahetamise ergutamise kaudu;

- c) tugevdab ja arendab sotsiaalkindlustusalast koostööd liikmesriikide ja nende asutuste vahel, muu hulgas võtab arvesse teatavaid isikukategooriaid puudutavaid eriküsimusi; soodustab piiriüleste koostöömeetmete rakendamist sotsiaalkindlustussüsteemide kooskõlastamise valdkonnas;

- d) kui võimalik, ergutab uute tehnoloogiate kasutamist selleks, et hõlbustada isikute vaba liikumist, eelkõige teabevahetuse korralduse kaasajastamise ja asutuste vahelise teabevoo kohandamisega elektrooniliseks teabevahetuseks, võttes arvesse andmetöötluse arengut igas liikmesriigis; halduskomisjon võtab vastu andmetöötlustalituste struktuuri üldeeskirjad, eelkõige turvalisuse ja standardite kasutamise suhtes, ja kehtestab sätted nende talituste ühisosa korralduseks;

- e) täidab muid käesoleva määruse ja rakendusmääruse või nende alusel sõlmitud lepingutest või kokkulepetest tulenevaid tema pädevuses olevaid ülesandeid;

- f) teeb asjakohaseid ettepanekuid Euroopa Ühenduste Komisjonile sotsiaalkindlustusskeemide kooskõlastamiseks, silmas pidades ühenduse *acquis* täiustamist ja kaasajastamist selle põhjal koostatud määruste või muude asutamislepinguga ettenähtud aktide kaudu;

- g) määrab tegurid, mida võtta käesoleva määruse alusel arvesse liikmesriikide asutuste kuludega seotud kontode koostamisel ja mida võtta arvesse aastaaruannete koostamisel nende asutuste vahel artiklis 74 osutatud kontrollnõukogu aruande alusel.

Artikkel 73

Andmetöötlaste tehniline komisjon

1. Andmetöötlaste tehniline komisjon (edaspidi tehniline komisjon) moodustatakse halduskomisjonile juurde. Tehniline komisjon teeb halduskomisjonile ettepanekuid andmetöötlaste ühiste struktuurieskirjade kohta, eriti turvalisuse ja standardite kasutamise osas; komisjon esitab aruandeid ja põhjendatud seisukoha enne kui halduskomisjon võtab vastu otsuseid vastavalt artikli 72 punktile d. Tehnilise komisjoni koosseisu ja tööviisi määrab kindlaks halduskomisjon.

2. Sel eesmärgil tehniline komisjon:

- a) kogub asjaomaseid tehnilisi dokumente ning teostab uurimuid ja muid tema ülesande täitmiseks vajalikke töid;
- b) esitab halduskomisjonile lõikes 1 osutatud aruanded ja põhjendatud seisukohad;
- c) täidab muid ülesandeid ja teostab uuringuid, mida talle esitab halduskomisjon;
- d) tagab andmetöötlaste ühendamise kaaskomisjoniga ühenduse pilootprojektide ja ühenduse poolt andmetöötlaste kasutatavate operatsioonisüsteemide juhtimise.

Artikkel 74

Kontrollnõukogu

1. Kontrollnõukogu moodustatakse halduskomisjoniga juurde. Kontrollnõukogu tööviisi ja koosseisu määrab kindlaks halduskomisjon.

Kontrollnõukogu:

- a) kontrollib liikmesriikide esitatavate iga-aastaste keskmiste kulude määramise ja arvutamise meetodit;
- b) kogub aastaaruande koostamiseks vajalikke andmeid ja teostab iga liikmesriigi nõuete vajalikud arvutused;
- c) esitab halduskomisjonile korrapäraselt aruandeid käesoleva määruse ja rakendusmääruse rakendamise tulemuste kohta lähtudes eelkõige finantsaspektist;
- d) esitab andmed ja aruanded, mida halduskomisjon vajab artikli 72 punkti g alusel otsuste tegemiseks;
- e) annab halduskomisjonile võimalikke asjakohaseid soovitusi, sealhulgas käesoleva määrusega seonduvalt, seoses punktidega a, b ja c;
- f) teeb töid, teostab uuringuid ja täidab ülesandeid, mida talle paneb halduskomisjon;

Artikkel 75

Sotsiaalkindlustussüsteemide kooskõlastamise konsultatiivkomitee

1. Käesolevaga moodustatakse sotsiaalkindlustussüsteemide kooskõlastamise konsultatiivkomitee (edaspidi konsultatiivkomitee), kuhu kuuluvad igast liikmesriigist:

- a) üks valitsuse esindaja;
- b) üks ametiühingute esindaja;
- c) üks tööandjate organisatsioonide esindaja.

Iga eespool nimetatud kategooria kohta määratakse üks asendusliige igast liikmesriigist.

Konsultatiivkomitee liikmed ja asendusliikmed nimetab ametisse nõukogu. Konsultatiivkomitee esistujaks on Euroopa Ühenduste Komisjoni esindaja. Konsultatiivkomitee kehtestab oma töökorra.

2. Euroopa Ühenduste Komisjoni või halduskomisjonile taotlusel või oma algatusel on konsultatiivkomitee pädev:

- a) uurima üldküsimusi või põhimõttelisi küsimusi ja probleeme, mis tekivad sotsiaalkindlustussüsteemide kooskõlastamist käsitlevate ühenduse sätete rakendamisest, eriti teatavate isikukategooriate puhul;
- b) formuleerima sellistes küsimustes halduskomisjonile jaoks arvamusi ja ettepanekuid nimetatud sätete ümbervaatamiseks.

V JAOTIS

MUUD SÄTTED

Artikkel 76

Koostöö

1. Liikmesriikide pädevad võimuorganid edastavad üksteisele kogu teabe, mis on seotud:

- a) käesoleva määruse rakendamiseks võetud meetmetega;
- b) muudatustega õigusaktides, mis võivad mõjutada käesoleva määruse rakendamist.

2. Käesoleva määruse eesmärgil osutavad liikmesriikide võimuorganid ja asutused üksteisele abi nii, nagu rakendaksid nad oma riigi õigusakte. Kõnealuste võimuorganite ja asutuste antav haldusabi peab üldjuhul olema tasuta. Halduskomisjon määratleb siiski tagasimakstavate kulude iseloomu ja tagasimaksete alampiiri.

3. Liikmesriikide võimuorganid ja asutused võivad käesoleva määruse eesmärgil suhelda vahetult üksteisega ja asjaomaste isikute või nende esindajatega.

4. Käesoleva määrusega hõlmatud asutustel ja isikutel lasub vastastikuse teavitamise ja koostöö kohustus käesoleva määruse korrektse rakendamise tagamiseks.

Asutused vastavad kooskõlas hea haldustavaga kõikidele järeleparimistele mõistliku aja jooksul ja sellega seoses varustavad asjaomaseid isikuid teabega, mis on vajalik neile käesoleva määrusega antud õiguste rakendamiseks.

Asjaomased isikud peavad teavitama pädeva liikmesriigi ja elukohajärgse liikmesriigi asutusi esimesel võimalusel muudatustest nende isiklikus või pereolukorras, mis mõjutab nende õigust hüvitistele käesoleva määruse alusel.

5. Lõike 4 kolmandas lõigus osutatud teabekohustuse mittetäitmisel võidakse kohaldada proportsionaalseid meetmeid kooskõlas siseriiklike õigusaktidega. Need meetmed on sellegipoolest samaväärsed samasugustes olukordades siseriiklike õigusaktide alusel rakendatavatega ja ei põhjusta taotlejatele erakordseid raskusi neile käesoleva määrusega antud õiguste rakendamisel ega muuda seda võimatuks.

6. Raskuste korral käesoleva määruse tõlgendamisel või rakendamisel, mis võiks ohtu seada sellega hõlmatud isiku õigused, võtab pädeva liikmesriigi või isiku elukohajärgse liikmesriigi asutus ühendust asjaomase liikmesriigi või asjaomaste liikmesriikide asutuse või asutustega. Kui lahendust ei leita mõistliku aja jooksul, võivad asjaomased asutused paluda halduskomisjonil sekkuda.

7. Ühe liikmesriigi võimuorganid, asutused ja kohtud ei või tagasi lükata neile esitatud taotlusi või muid dokumente põhjusel, et need on kirjutatud mõne teise liikmesriigi ametlikus keeles, mida tunnustatakse ühenduse asutuste ametliku keelena kooskõlas asutamislepingu artikliga 290.

Artikkel 77

Isikuandmete kaitse

1. Kui vastavalt käesolevale määrusele või rakendusmäärusele liikmesriigi võimuorganid või asutused edastavad isikuandmeid teise liikmesriigi võimuorganitele või asutustele, kohaldatakse selle teabevahetuse suhtes andmeid edastava liikmesriigi andmekaitse alaseid õigusakte. Mis tahes teabevahetuse suhtes

vastuvõtva liikmesriigi võimuorganilt või asutuselt, samuti selle liikmesriigi esitatavate andmete hoiustamise, muutmise ja hävitamise suhtes kohaldatakse vastuvõtva liikmesriigi andmekaitse alaseid õigusakte.

2. Käesoleva määruse ja rakendusmääruse kohaldamiseks vajalikud andmed edastatakse ühelt liikmesriigilt teisele liikmesriigile kooskõlas füüsiliste isikute kaitset seoses isikuandmete edastamise ja vaba liikumisega käsitlevate ühenduse sätetega.

Artikkel 78

Andmetöötlus

1. Liikmesriigid lähevad järk-järgult üle käesoleva määruse ja rakendusmääruse kohaldamiseks vajalike andmete vahetamise, neile juurdepääsu ja töötlemise uute tehnoloogiate kasutamisele. Euroopa Ühenduste Komisjon asub ühist huvi pakkuvaid toiminguid toetama kohe, kui liikmesriigid on loonud asjaomased andmetöötlusteenistused.

2. Iga liikmesriik vastutab oma andmetöötlusteenuste korraldamise eest, et need oleksid kooskõlas ühenduse sätetega füüsiliste isikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ja vabal liikumisel.

3. Kui asutus on saatnud või välja andnud elektroonilise dokumendi kooskõlas käesoleva määruse ja rakendusmäärusega, ei või ükski teise liikmesriigi võimuorgan ega asutus seda tagasi lükata selle tõttu, et dokument on vastu võetud elektrooniliselt, kui vastuvõttev asutus on kinnitanud oma suutlikkust võtta vastu elektroonilisi dokumente. Eldatakse, et selliste dokumentide taasesitamine ja salvestamine on algdokumendi või selles käsitletava teabe õige ja täpne taasesitamine, kui ei ole tõendeid vastupidise kohta.

4. Elektroonilist dokumenti peetakse kehtivaks, kui dokumendi salvestamiseks kasutatud arvutisüsteemis on olemas turvaabinõud selleks, et välistada salvestatud dokumendi muutmine, edasisaatmine või volitamatu juurdepääs sellele. Salvestatud teavet peab olema võimalik igal ajahetkel vahetult loetaval kujul taasesitada. Elektroonilise dokumendi edastamisel ühest sotsiaalkindlustusastutusest teise tuleb rakendada asjakohaseid turvameetmeid kooskõlas ühenduse sätetega füüsiliste isikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ja vabal liikumisel.

Artikkel 79

Sotsiaalkindlustusvaldkonna tegevuste rahastamine

Käesoleva määruse ja rakendusmäärusega seoses võib Euroopa Ühenduste Komisjon rahastada täielikult või osaliselt järgmisi tegevusi:

- a) tegevused, mis on suunatud teabevahetuse parandamisele sotsiaalkindlustusasutuste ja liikmesriikide asutuste vahel, eriti elektroonilisele andmevahetusele;
- b) muud tegevused eesmärgiga pakkuda teavet käesoleva määrusega hõlmatud isikutele ja nende esindajatele nende õiguste ja kohustuste kohta käesolevast määrusest tulenevalt, kasutades kõige sobivamaid vahendeid.

Artikkel 80

Maksuvabastus

1. Ühe liikmesriigi õigusaktide alusel ettenähtud vabastamist maksudest, riigilõivust, notari- või registreerimistasust või nende vähendamine tõendite või dokumentide puhul, mille esitamist nõutakse selle liikmesriigi õigusaktide kohaldamisel, laiendatakse samasugustele tõenditele või dokumentidele, mille esitamist nõutakse teise liikmesriigi õigusaktide või käesoleva määruse kohaldamisel.

2. Kõik teatised, dokumendid ja tõendid, mille esitamist nõutakse käesoleva määruse kohaldamisel, on vabastatud nende õiguse tõestamisest diplomaatiliste või konsulaarasutuste poolt.

Artikkel 81

Taotlused, avaldused või kaebused

Iga taotlus, avaldus või kaebus, mis ühe liikmesriigi õigusaktide rakendamiseks tuleks esitada selle liikmesriigi võimuorganile, asutusele või kohtule teatava tähtaja jooksul, loetakse õigeaegselt esitatuks, kui see on sama tähtaja jooksul esitatud teise liikmesriigi vastavale võimuorganile, asutusele või kohtule. Sellisel juhul saadab taotluse, avalduse või kaebuse saanud võimuorgan, asutus või kohus selle viivitamata edasi esimesena nimetatud liikmesriigi pädevale võimuorganile, asutusele või kohtule kas otse või asjaomaste liikmesriikide pädevate võimuorganite kaudu. Selliste taotluste, avalduste või kaebuste esitamise kuupäev teiseks nimetatud liikmesriigi võimuorganile, asutusele või kohtule loetakse nende pädevale võimuorganile, asutusele või kohtule esitamise kuupäevaks.

Artikkel 82

Arstlik kontroll

Ühe liikmesriigi õigusaktides ettenähtud arstlikku kontrolli võib pädeva asutuse taotlusel teises liikmesriigis teha hüvitist saama õigustatud isiku viibimis- või elukohajärgne asutus tingimustel, mis on kehtestatud rakendusmääruses või mis on asjaomaste liikmesriikide pädevate võimuorganite vahel kokkulepitud.

Artikkel 83

Õigusaktide rakendamine

Teatavate liikmesriikide õigusaktide rakendamise erisätted on toodud XI lisas.

Artikkel 84

Sissemaksete kogumine ja hüvitiste sissenõudmine

1. Ühe liikmesriigi asutuse sissemaksete kogumist ja ühe liikmesriigi asutuse antavate hüvitiste sissenõudmist, mille tähtpäev pole veel saabunud, saab teostada teises liikmesriigis kooskõlas menetluste ning tagatiste ja privileegidega, mida kohaldatakse sissemaksete kogumise suhtes, mille maksetähtpäev on saabunud, viimatinimetatud liikmesriigi vastava asutuse puhul ja selle asutuse antavate hüvitiste sissenõudmise suhtes, mille maksetähtpäev pole veel saabunud.

2. Kohtu- ja haldusvõimude täitmisele pööratavad sissemaksete, intressi ja mis tahes muude maksete kogumise või antud hüvitiste sissenõudmisega, mille maksetähtpäev pole veel saabunud, ühe liikmesriigi õigusaktide alusel seotud otsuseid tunnustatakse ja pööratakse täitmisele pädeva asutuse nõudmisel teises liikmesriigis neis piirides ja kooskõlas menetlustega, mis on sätestatud õigusaktide ja mis tahes muude sarnaste otsuste suhtes kohaldatavate menetlustega viimatinimetatud liikmesriigis. Sellised otsused kuulutatakse selles liikmesriigis täitmisele pööratavateks, kui võrd seda nõuavad õigusaktid ja mis tahes muud selle liikmesriigi menetlused.

3. Ühe liikmesriigi asutuse taotluste suhtes täitmisele pööramise, pankroti- või lahendamismenetlustes teises liikmesriigis kohaldatakse samu privileege, nagu on võimaldatud sama liiki taotlustele viimatinimetatud liikmesriigi õigusaktides.

4. Käesoleva artikli rakendamise menetlust, sealhulgas kulude hüvitamist, reguleeritakse rakendusmäärusega või vajadusel ja täiendava meetmena liikmesriikide vaheliste lepingutega.

Artikkel 85

Asutuste õigused

1. Kui isik saab hüvitisi ühe liikmesriigi õigusaktide alusel kahju eest, mille põhjustas teises liikmesriigis aset leidnud juhtum, määratakse hüvitiste maksmise eest vastutava asutuse õigused kahju hüvitama kohustatud kolmanda isiku suhtes järgmiste eeskirjade kohaselt:

a) kui hüvitiste andmise eest vastutavale asutusele lähevad tema poolt kohaldatavate õigusaktide alusel üle hüvitisesaaja õigused kolmanda isiku suhtes, tunnustavad sellist üleminekut kõik liikmesriigid;

b) kui hüvitiste andmise eest vastutaval asutusel on otseõigused kolmanda isiku suhtes, tunnustavad selliseid õigusi kõik liikmesriigid.

2. Kui isik saab hüvitisi ühe liikmesriigi õigusaktide alusel kahju eest, mille põhjustas teises liikmesriigis aset leidnud juhtum, kohaldatakse kõnealuse isiku või pädeva asutuse suhtes esimese liikmesriigi õigusaktide sätteid, mis määravad kindlaks, millistel juhtudel on tööandjate või nende töölevõetud isikute tsiviilvastutus välistatud.

Lõiget 1 kohaldatakse ka hüvitise maksmise eest vastutava asutuse õiguste suhtes tööandja või tema töötajate vastu juhtudel, kui nende tsiviilvastutus ei ole välistatud.

3. Kui vastavalt artikli 35 lõike 3 ja/või artikli 41 lõike 2 sätetele on kaks või mitu liikmesriiki või nende pädevad võimuorganid sõlminud kokkuleppe tagasimaksetest loobumiseks nende jurisdiktsiooni all olevate asutuste vahel või kui tagasimakse ei sõltu tegelikult antud hüvede summast, määratakse vastutust kandva kolmanda isiku suhtes tekkivad õigused järgmiste eeskirjade kohaselt:

a) kui viibimis- või elukohajärgse liikmesriigi asutus hüvitab isikule kahju, mis tulenes tema territooriumil aset leidnud juhtumist, kasutab see asutus vastavalt tema poolt kohaldatavate õigusaktide sätetele hageja kohale asumise õigust või vahetut hagemisõigust kõnealuse kahju hüvitamise eest vastutava kolmanda isiku vastu;

b) punkti a kohaldamiseks:

i) loetakse hüvitist saav isik elukoha- või viibimisjärgse asutuse poolt kindlustatuks

ja

ii) see asutus loetakse hüvitiste andmise eest vastutavaks asutuseks;

c) lõikeid 1 ja 2 kohaldatakse hüvitiste suhtes, mis pole reguleeritud loobumisleppega või tagasimaksega, mis ei sõltu tegelikult antud hüvitiste summast.

Artikkel 86

Kahepoolsed kokkulepped

Kuivõrd see käsitleb suhteid ühelt poolt Luksemburgi ning teiselt poolt Prantsusmaa, Saksamaa ja Belgia vahel, sõltub artikli 65 lõikes 7 osutatud perioodi kestus ja kohaldamine kahepoolsete lepingute sõlmimisest.

VI JAOTIS

ÜLEMINEKU- JA LÕPPSÄTTED

Artikkel 87

Üleminekusätted

1. Käesolevast määrusest tulenevad õigused ei kehti enne määruse kohaldamiskuupäeva.

2. Kõiki käesoleva määruse kohaldamiskuupäevale asjaomases liikmesriigis eelnenud aja jooksul liikmesriigi õigusaktide alusel täitunud kindlustusperioode ja vajaduse korral ka töötamis-, füüsilisest isikust ettevõtjana tegutsemise või elamisperioode võetakse arvesse hüvitiste saamise õiguse kindlaksmääramisel käesoleva määruse alusel.

3. Lõike 1 alusel kehtib käesolevast määrusest tulenev õigus ka siis, kui see on seotud enne selle kohaldamiskuupäeva asjaomases liikmesriigis tekkiva olukorraga.

4. Kõik hüvitised, mis on jäänud määramata või mis on peatatud asjaomase isiku kodakondsuse või elukoha tõttu, määratakse või ennistatakse asjaomase isiku taotluse põhjal alates käesoleva määruse kohaldamiskuupäevast asjaomases liikmesriigis, tingimusel et varem hüvitiste andmist tinginud õiguste põhjal ei ole tehtud ühekordset summeeritud väljamakset.

5. Sellise isiku õigused, kellele on määratud pension enne käesoleva määruse kohaldamiskuupäeva liikmesriigis, võidakse asjaomase isiku taotlusel läbi vaadata, võttes arvesse käesolevat määrust.

6. Kui lõikes 4 või 5 osutatud taotlus esitatakse kahe aasta jooksul alates käesoleva määruse kohaldamiskuupäevast liikmesriigis, jõustuvad käesoleva määruse alusel omandatavad õigused alates sellest kuupäevast ning asjaomase isiku vastu ei või tugineda ühegi liikmesriigi õigusaktide sätetele, mis on seotud õiguste lõppemise või piiramisega.

7. Kui lõikes 4 või 5 osutatud taotlus esitatakse kahe aasta jooksul alates käesoleva määruse kohaldamiskuupäevast liikmesriigis, jõustuvad kehtivuse säilitanud või ajaliselt piiramata õigused alates taotluse esitamise kuupäevast vastavalt võimalikele soodsamatele sätetele mis tahes liikmesriigi õigusaktide alusel.

8. Kui käesoleva määruse tulemusena kohaldatakse isiku suhtes sellise liikmesriigi õigusakte, mis pole määratletud kooskõlas määruse (EMÜ) nr 1408/71 II jaotisega, säilitavad need õigusaktid kehtivuse nii kaua, kui asjakohane olukord jääb muutumatuks, välja arvatud kui asjaomane isik taotleb, et tema suhtes kohaldatakse käesoleva määruse alusel kohaldatavaid õigusakte. Taotlus

esitatakse kolme kuu jooksul pärast käesoleva määruse kohaldamiskuupäeva selle liikmesriigi pädevale asutusele, kelle õigusakte käesoleva määruse alusel kohaldatakse, kui asjaomase isiku suhtes kohaldatakse selle liikmesriigi õigusakte alates käesoleva määruse kohaldamiskuupäevast. Kui taotlus esitatakse pärast näidatud tähtaega, toimub üleminek järgmise kuu esimesel päeval.

9. Käesoleva määruse artiklit 55 kohaldatakse üksnes pensionite suhtes, millele ei kohaldata määruse (EMÜ) nr 1408/71 artiklit 46c käesoleva määruse kohaldamiskuupäeval.

10. Artikli 65 lõigete 2 ja 3 teise lause sätteid kohaldatakse Luksemburgi suhtes hiljemalt kaks aastat pärast käesoleva määruse kohaldamiskuupäeva.

11. Liikmesriigid tagavad asjakohase teabe edastamise muudatuste kohta käesoleva määruse ja rakendusmäärusega kehtestatavates õigustes ja kohustustes.

Artikkel 88

Lisade ajakohastamine

Käesoleva määruse lisasid vaadatakse läbi regulaarselt.

Artikkel 89

Rakendusmäärus

Käesoleva määruse rakendamise kord kehtestatakse hilisema määrusega.

Artikkel 90

Kehtetuks tunnistamine

1. Nõukogu määrus (EMÜ) nr 1408/71 tühistatakse alates käesoleva määruse kohaldamiskuupäevast.

Käesolev määrus on tervikuna siduv ja vahetult kohaldatav kõikides liikmesriikides.

Strasbourg, 29. aprill 2004

Euroopa Parlamendi nimel

president

P. COX

Nõukogu nimel

eesistuja

M. Mc DOWELL

Määrus (EMÜ) nr 1408/71 jääb jõusse ning säilitab õigusliku mõju järgmistel eesmärkidel:

- a) nõukogu 14. mai 2003. aasta määrus (EÜ) nr 859/2003, millega laiendatakse määruse (EMÜ) nr 1408/71 ja määruse (EMÜ) nr 574/72 kehtivust kolmandate riikide kodanikele, kelle suhtes veel ei kohaldata neid sätteid üksnes nende kodakondsuse tõttu ⁽¹⁾, kuni nimetatud määruse tühistamise või muutmiseni;
- b) nõukogu 13. juuni 1985. aasta määrus (EMÜ) nr 1661/85, millega kehtestatakse tehnilised muudatused võõrtöötajate sotsiaalkindlustusalastele ühenduse eeskirjadele Gröönimaa puhul, ⁽²⁾ kuni nimetatud määruse tühistamise või muutmiseni;
- c) ühelt poolt Euroopa Majanduspiirkonna leping ⁽³⁾ ja Euroopa Ühenduse ja selle liikmesriikide ning teiselt poolt Šveitsi Konföderatsiooni vaheline leping isikute vaba liikumise kohta ⁽⁴⁾ ning muud lepingud, mis sisaldavad viidet määrusele (EMÜ) nr 1408/71, kuni nimetatud lepinguid pole muudetud käesolevat määrust silmas pidades.

2. Viited määrusele (EMÜ) nr 1408/71 nõukogu 29. juuni 1998. aasta direktiivis 98/49/EÜ ühenduse piires liikuvate töötajate ja füüsilisest isikust ettevõtjate täiendavate pensioniõiguste kaitse kohta ⁽⁵⁾ tuleb lugeda viideteks käesolevale määrusele.

Artikkel 91

Jõustumine

Käesolev määrus jõustub 20. päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*.

Seda kohaldatakse alates rakendusmääruse jõustumise kuupäevast.

⁽¹⁾ ELT L 124, 20.5.2003, lk 1.

⁽²⁾ EÜT L 160, 26.6.1985, lk 7.

⁽³⁾ EÜT L 1, 3.1.1994, lk 1.

⁽⁴⁾ EÜT L 114, 30.4.2002, lk 6. Lepingut on viimati muudetud EL-Šveitsi komitee otsusega nr 2/2003 (ELT L 187, 26.7.2003, lk 55).

⁽⁵⁾ EÜT L 209, 25.7.1998, lk 46.

I LISA

ÜLALPIDAMISTOETUSTE NING ERILISTE SÜNNITUS- JA LAPSENDAMISTOETUSTE ETTEMAKSED

(Artikli 1 punkt z)

I. Ülalpidamistoetuste ettemaksed

A. BELGIA

Ülalpidamistoetuste ettemaksed 21. veebruari 2003. aasta seaduse alusel, millega luuakse ülalpidamistoetuste asutus rahandusministeeriumi föderaalitalituse (Service public fédéral (SPF) Finances) juures

B. TAANI

Lapsetoetuse ettemaksed on sätestatud lapsetoetuste seaduses

Lapsetoetuste ettemaksed konsolideeriti 11. septembri 2002. aasta seadusega nr 765

C. SAKSAMAA

Ülalpidamistoetuste ettemaksed Saksamaa 23. juuli 1979. aasta seaduse lapsetoetuste ettemaksete kohta (Unterhaltsvorschussgesetz) alusel

D. PRANTSUSMAA

Peretoetust makstakse lapsele, kelle üks või mõlemad vanemad on maksejõuetud või võimetud täitma oma ülalpidamiskohustust või maksta kohtuotsusega kehtestatud ülalpidamistoetust

E. AUSTRIA

Ülalpidamistoetuste ettemaksed laste ülalpidamiseks ettemakseid lubava föderalseaduse (Unterhaltsvorschussgesetz 1985 – UVG) alusel

F. PORTUGAL

Ülalpidamistoetuste ettemaksed (19. novembri seadus nr 75/98 alaealistele ülalpidamise tagamise kohta)

G. SOOME

Ülalpidamistoetus laste ülalpidamise tagamise seaduse (671/1998) alusel

H. ROOTSI

Ülalpidamistoetus ülalpidamise tagamise seaduse (1996:1030) alusel

II. Erilised sünnitus- ja lapsendamistoetused

A. BELGIA

Sünnitus- ja lapsendamistoetus

B. HISPAANIA

Ühekordsed sünnitustoetused

C. PRANTSUSMAA

Sünnitus- või lapsendamistoetused osana varase lapseea hüvitistest

D. LUKSEMBURG

Sünnituseelsed toetused

Sünnitoetused

E. SOOME

Sünnituspakk, ühekordne sünnitustoetus ja ühekordselt makstav abi rahvusvahelise lapsendamise kulude katteks vastavalt sünnitustoetuste seadusele.

*II LISA***KONVENTSIOONIDE SÄTTED, MIS JÄÄVAD KEHTIMA JA MIDA VAJADUSE KORRAL
KOHALDATAKSE ÜKSNES NENDEGA REGULEERITUD ISIKUTE SUHTES**

(Artikli 8 lõige 1)

Käesoleva lisa sisu määratlevad Euroopa Parlament ja nõukogu kooskõlas asutamislepinguga esimesel võimalusel ja hiljemalt käesoleva määruse kohaldamiskuupäevaks, millele osutatakse artiklis 91.

III LISA

PIIRANGUD MITTERAHALISTE HÜVITISTE ÕIGUSTELE PIIRIALATÖÖTAJA PERELIIKMETE PUHUL*(Artikli 18 lõige 2)*

TAANI

HISPAANIA

IIRIMAA

MADALMAAD

SOOME

ROOTSI

ÜHENDKUNINGRIIK

IV LISA

TÄIENDAVAD ÕIGUSED PÄDEVASSE LIIKMESRIIKI NAASVATE PENSIONÄRIDE PUHUL*(Artikli 27 lõige 2)*

BELGIA

SAKSAMAA

KREEKA

HISPAANIA

PRANTSUSMAA

ITAALIA

LUKSEMBURG

AUSTRIA

ROOTSI

V LISA

TÄIENDAVAD ÕIGUSED ENDISTE PIIRIALATÖÖTAJATE PUHUL, KES NAASEVAD EELMISE TÖÖ- VÕI FÜÜSILISEST ISIKUST ETTEVÕTJANA TEGUTSEMISKOHA LIIKMESRIIKI (KOHALDATAV ÜKSNES SIIS, KUI LIIKMESRIIK, KUS ASUB PENSIONÄRILE TEMA ASUKOHAJÄRGSES LIIKMESRIIGIS ANTAVATE MITTERAHALISTE HÜVITISTE KULUDE EEST VASTUTAV ASUTUS, ON SAMUTI LOETLETUD)

(Artikli 28 lõige 2)

BELGIA

SAKSAMAA

HISPAANIA

PRANTSUSMAA

LUKSEMBURG

AUSTRIA

PORTUGAL

—

VI LISA

A-TÜÜPI ÕIGUSAKTIDE MÄÄRATLEMINE, MILLELE TULEKS KOHALDADA ERIKOOSKÕLASTUST*(Artikli 44 lõige 1)***A. KREEKA**

Põllumajandusliku kindlustusskeemiga (OGA) seotud õigusaktid seaduse nr 4169/1961 alusel

B. IIRIMAA

1993. aasta sotsiaalhoolekande seaduse (Social Welfare (Consolidation) Act) II jaotise 15. peatükk

C. SOOME

Invaliidsuspensionid määratakse kooskõlas 8. juuni 1956. aasta riiklike pensionite seadusega ja antakse riiklike pensionite seaduse (547/93) üleminekueeskirjade alusel

Riiklikud pensionid puuetega lastele või lapsena invaliidistunutele (riiklike pensionite seadus (547/93))

D. ROOTSI

Sissetulekuga seotud haigushüvitis ja tegevuskompensatsioon (seadus 1962:381, mida on muudetud seadusega 2001:489)

E. ÜHENDKUNINGRIIK**a) Suurbritannia**

Sissemaksete ja hüvituste seaduse, 1992, jaotised 30 A(5), 40, 41 ja 68

b) Põhja-Iirimaa

Sissemaksete ja hüvituste (Põhja-Iirimaa) seaduse, 1992, jaotised 30 A(5), 40, 41 ja 68

VII LISA

LIIKMESRIIKIDE ÕIGUSAKTIDE VASTAVUS INVALIDIIDSUSASTMEGA SEOTUD TINGIMUSTE OSAS

(Määruse artikli 46 lõige 3)

BELGIA

Liikmesriik	Asutuste hallatavad skeemid liikmesriikides, mis on võtnud otsuse tunnustada invaliidsusastet	Belgia asutuste hallatavad skeemid, mille puhul kooskõla korral otsus on siduv				
		Üldskeem	Kaevurite skeem		Üldinvaliidsus	Tõine invaliidsus
			Meremeeste skeem	Ossom		
PRANTSUS-MAA	1. Üldskeem:					
	— III rühm (püsihooldus)	Vastavuses	Vastavuses	Vastavuses	Vastavuses	Vastavus puudub
	— II rühm	Vastavuses	Vastavuses	Vastavuses	Vastavuses	Vastavus puudub
	— I rühm	Vastavuses	Vastavuses	Vastavuses	Vastavuses	Vastavus puudub
	2. Põllumajanduse skeem					
	— Täielik, üldinvaliidsus	Vastavuses	Vastavuses	Vastavuses	Vastavuses	Vastavus puudub
	— Kahekolmandikuline üldinvaliidsus	Vastavuses	Vastavuses	Vastavuses	Vastavuses	Vastavus puudub
	— Püsihooldus	Vastavuses	Vastavuses	Vastavuses	Vastavuses	Vastavus puudub
	3. Kaevurite skeem:					
	— Osaline, üldinvaliidsus	Vastavuses	Vastavuses	Vastavuses	Vastavuses	Vastavus puudub
	— Püsihooldus	Vastavuses	Vastavuses	Vastavuses	Vastavuses	Vastavus puudub
	— Tõine invaliidsus	Vastavus puudub	Vastavus puudub	Vastavuses	Vastavus puudub	Vastavus puudub
	4. Meremeeste skeem:					
ITAALIA	— Üldinvaliidsus	Vastavuses	Vastavuses	Vastavuses	Vastavuses	Vastavus puudub
	— Püsihooldus	Vastavuses	Vastavuses	Vastavuses	Vastavuses	Vastavus puudub
	— Tõine invaliidsus	Vastavus puudub	Vastavus puudub	Vastavus puudub	Vastavus puudub	Vastavus puudub
	1. Üldskeem					
	— Invaliidsus – töölised	Vastavus puudub	Vastavuses	Vastavuses	Vastavuses	Vastavus puudub
LUKSEMBURG ⁽¹⁾	— Invaliidsus – bürootöötajad	Vastavus puudub	Vastavuses	Vastavuses	Vastavuses	Vastavus puudub
	2. Meremeeste skeem:					
	— Meresõidu sobimatus	Vastavus puudub	Vastavus puudub	Vastavus puudub	Vastavus puudub	Vastavus puudub
LUKSEMBURG ⁽¹⁾	Töölise invaliidsus – töölised	Vastavuses	Vastavuses	Vastavuses	Vastavuses	Vastavus puudub
	Invaliidsus – bürootöötajad	Vastavuses	Vastavuses	Vastavuses	Vastavuses	Vastavus puudub

⁽¹⁾ Kannete suhtes, mis käsitlevad kooskõla Luksemburgi ja Prantsusmaa või Belgia vahel, kohaldatakse tehnilist läbivaatust, võttes arvesse Luksemburgis siseriiklikesse õigusaktidesse tehtud muudatusi.

PRANTSUSMAA

Liikmesriik	Asutuste hallatavad skeemid liikmesriikides, mis on võtnud otsuse tunnustada invalidsusaset	Prantsusmaa asutuste hallatavad skeemid, mille puhul kooskõla korral otsus on siduv											
		Üldkava			Põllumajanduse skeem			Kaevurite skeem			Meremeeste skeem		
		I rühm	II rühm	III rühm	2/3 invalidsus	Täielik invalidisus	Püsihool- dus	2/3 üldinva- liidsus	Püsihool- dus	Tõine invaliid- sus	2/3 üldin- validsus	Täielik tõine inva- liidsus	Püsihoolidus
BELGIA	1. Üldkava	Vastavuses	Vastavus puudub	Vastavus puudub	Vastavuses	Vastavus puudub	Vastavus puudub	Vastavuses	Vastavus puudub	Vastavus puudub	Vastavus puudub	Vastavus puudub	Vastavus puudub
	2. Kaevurite skeem												
	— osaline üldinvalidsus	Vastavuses	Vastavus puudub	Vastavus puudub	Vastavus puudub	Vastavus puudub	Vastavus puudub	Vastavus puudub	Vastavus puudub	Vastavus puudub	Vastavus puudub	Vastavus puudub	Vastavus puudub
	— tõine invalidsus	Vastavus puudub	Vastavus puudub	Vastavus puudub	Vastavus puudub	Vastavus puudub	Vastavus puudub	Vastavus puudub	Vastavus puudub	Vastavuses ⁽¹⁾	Vastavus puudub	Vastavus puudub	Vastavus puudub
TAALIA	3. Meremeeste skeem	Vastavuses ⁽²⁾	Vastavus puudub	Vastavus puudub	Vastavuses ⁽²⁾	Vastavus puudub	Vastavus puudub	Vastavuses ⁽²⁾	Vastavus puudub	Vastavus puudub	Vastavus puudub	Vastavus puudub	Vastavus puudub
	1. Üldkava												
	— invalidsus – töölised	Vastavuses	Vastavus puudub	Vastavus puudub	Vastavuses	Vastavus puudub	Vastavus puudub	Vastavuses	Vastavus puudub	Vastavus puudub	Vastavus puudub	Vastavus puudub	Vastavus puudub
	— invalidsus – bürootöötajad	Vastavuses	Vastavus puudub	Vastavus puudub	Vastavuses	Vastavus puudub	Vastavus puudub	Vastavuses	Vastavus puudub	Vastavus puudub	Vastavus puudub	Vastavus puudub	Vastavus puudub
LUKSEMBURG ⁽³⁾	2. Meremeeste skeem												
	— meresõidu sobimatus	Vastavus puudub	Vastavus puudub	Vastavus puudub	Vastavus puudub	Vastavus puudub	Vastavus puudub	Vastavus puudub	Vastavus puudub	Vastavus puudub	Vastavus puudub	Vastavus puudub	Vastavus puudub
	Invalidsus – töölised	Vastavuses	Vastavus puudub	Vastavus puudub	Vastavuses	Vastavus puudub	Vastavus puudub	Vastavuses	Vastavus puudub	Vastavus puudub	Vastavus puudub	Vastavus puudub	Vastavus puudub
	Invalidsus – bürootöötajad	Vastavus puudub	Vastavus puudub	Vastavus puudub	Vastavus puudub	Vastavus puudub	Vastavus puudub	Vastavus puudub	Vastavus puudub	Vastavus puudub	Vastavus puudub	Vastavus puudub	Vastavus puudub

⁽¹⁾ Üksnes juhul, kui Belgia asutus on tunnustanud, et tööline on kõlbmatu tööks maa all või maapinnal.

⁽²⁾ Kuivõrd Belgia asutuste tunnustatav invalidsus on üldinvalidsus.

⁽³⁾ Kannete suhtes, mis käsitlevad kooskõla Luksemburgi ja Prantsusmaa või Belgia vahel, kohaldatakse tehnilist läbivaatust, võttes arvesse Luksemburgis siseniklikesse õigusaktidesse tehtud muudatusi.

ITAALIA

Liikmesriik	Asutuste hallatavad skeemid liikmesriikides, mis on võtnud otsuse tunnustada invaliidsusastet	Itaalia asutuste hallatavad skeemid, mille puhul kooskõla korral otsus on siduv		
		Üldskeem		Bürootöötajad
		Meresõiduks sobimatud meremehed	Töölised	
BELGIA	1. Üldkava	Vastavus puudub	Vastavus puudub	Vastavus puudub
	2. Kaevurite skeem			
	— osaline üldinvaliidsus	Vastavuses	Vastavuses	Vastavus puudub
	— tõine invaliidsus	Vastavus puudub	Vastavus puudub	Vastavus puudub
	3. Meremeeste skeem	Vastavus puudub	Vastavus puudub	Vastavus puudub
PRANTSUSMAA	1. Üldkava			
	— III rühm (püsihooldus)	Vastavuses	Vastavuses	Vastavus puudub
	— II rühm	Vastavuses	Vastavuses	Vastavus puudub
	— I rühm	Vastavuses	Vastavuses	Vastavus puudub
	2. Põllumajanduse skeem			
	— täielik üldinvaliidsus	Vastavuses	Vastavuses	Vastavus puudub
	— osaline üldinvaliidsus	Vastavuses	Vastavuses	Vastavus puudub
	— püsihooldus	Vastavuses	Vastavuses	Vastavus puudub
	3. Kaevurite skeem			
	— osaline üldinvaliidsus	Vastavuses	Vastavuses	Vastavus puudub
	— püsihooldus	Vastavuses	Vastavuses	Vastavus puudub
	— tõine invaliidsus	Vastavus puudub	Vastavus puudub	Vastavus puudub
	4. Meremeeste skeem			
	— osaline üldinvaliidsus	Vastavus puudub	Vastavus puudub	Vastavus puudub
	— püsihooldus	Vastavus puudub	Vastavus puudub	Vastavus puudub
	— tõine invaliidsus			

LUKSEMBURG ⁽¹⁾

Liikmesriik	Asutuste hallatavad skeemid liikmesriikides, mis on võtnud otsuse tunnustada invaliidsusaset	Luksemburgi asutuste hallatavad skeemid, mille puhul kooskõla korral otsus on siduv	
		Invaliidsus – töölised	Invaliidsus – bürootöötajad
BELGIA	1. Üldkava	Vastavuses	Vastavuses
	2. Kaevurite skeem:		
	— osaline üldinvaliidsus	Vastavus puudub	Vastavus puudub
	— tõine invaliidsus	Vastavus puudub	Vastavus puudub
	3. Meremeeste skeem	Vastavuses ⁽¹⁾	Vastavuses ⁽¹⁾
PRANTSUSMAA	1. Üldskeem:		
	— III rühm (püsihooldus)	Vastavuses	Vastavuses
	— II rühm	Vastavuses	Vastavuses
	— I rühm	Vastavuses	Vastavuses
	2. Põllumajanduse skeem:		
	— täielik üldinvaliidsus	Vastavuses	Vastavuses
	— kahekolmandikuline üldinvaliidsus	Vastavuses	Vastavuses
	— püsihooldus	Vastavuses	Vastavuses
	3. Kaevurite skeem:		
	— kahekolmandikuline üldinvaliidsus	Vastavuses	Vastavuses
	— püsihooldus	Vastavuses	Vastavuses
	— täielik üldinvaliidsus	Vastavus puudub	Vastavus puudub
	4. Meremeeste skeem:	– osaline üldinvaliidsus	
	— Vastavuses	Vastavuses	– püsihooldus
	— Vastavuses	Vastavuses	– tõine invaliidsus
	— Vastavus puudub	Vastavus puudub	VIII

⁽¹⁾ Kuivõrd Belgia asutuse tunnustatav invaliidsus on üldinvaliidsus.

⁽¹⁾ Kannete suhtes, mis käsitlevad kooskõla Luksemburgi ja Prantsusmaa või Belgia vahel, kohaldatakse tehnilist läbivaatust, võttes arvesse Luksemburgis siseriiklikesse õigusaktidesse tehtud muudatusi

VIII LISA

JUHTUMID, MIL SÕLTUMATU HÜVITIS ON PRO RATA HÜVITISEGA VÕRDNE VÕI SELLEST SUUREM

(Artikli 52 lõige 4)

A. TAANI

Kõik sotsiaalpensionite seaduses osutatud pensionite kohta käivad taotlused, välja arvatud IX lisas nimetatud pensionid

B. PRANTSUSMAA

Kõik töötajate või füüsilisest isikust ettevõtjate täiendavate pensioniskeemide kohased pensionisoodustuste või toitjakaotussoodustuste taotlused, välja arvatud tsiviillennunduses töötava õhusõiduki meeskonna vanadus- või toitjakaotuspensionite taotlused vastavalt täiendavale pensioniskeemile

C. IIRIMAA

Kõik väljateenitud pensionite, (osamaksuliste) vanaduspensionite ja (osamaksuliste) lese pensionite taotlused

D. MADALMAAD

Kui isikul on õigus pensioni saada Madalmaade üldise vanaduspensioniseaduse (AOW) alusel

E. PORTUGAL

Invaliidsus-, vanadus- ja toitjakaotuspensionide taotlused, välja arvatud juhul, kui enam kui ühe liikmesriigi õigusaktide alusel täitunud kindlustuse koguperioodid võrduvad 21 kalendriaastaga või ületavad seda ja arvutused tehakse 19. veebruari dekreetseaduse nr 35/2002 alusel, milles määratletakse pensionisummade määramise eeskirjad. Sel juhul võib soodsamate pensioni kujundamise määrade rakendamisel *pro rata* arvutuse tulemusena saadud summa olla suurem kui sõltumatu arvutuse tulemus.

F. ROOTSI

Sissetulekutega seotud vanaduspension (seadus 1998:674), sissetulekutega seotud toitjakaotuspension kohanemispensionis vormis ja lapse pensionihüvitis, kui surm leidis aset enne 1. jaanuari 2003 ning toitjakaotuspension (lesepension) (seadus 2000:461 ja seadus 2000:462)

G. ÜHENDKUNINGRIIK

Kõik määruse III jaotise 5. peatükiga kooskõlas määratud väljateenitud pensionite, lese- ja kaotushüvitiste taotlused, välja arvatud järgmised:

- a) 6. aprillil 1975 või pärast seda alanud maksustamisaastal:
 - i) asjaomasel poolel oli täitunud kindlustus-, töötamis-, või elamisperioode Ühendkuningriigi ja teise liikmesriigi õigusaktide alusel
ja
 - ii) üht (või mitut) punktis i osutatud maksustamisaastat ei käsitletud tingimusi täitva aastana Ühendkuningriigi õigusaktide tähenduses;
- b) kindlustusperioodid, mis täitsid Ühendkuningriigis perioodidel kuni 5. juulini 1948 kehtinud õigusaktide alusel, võetakse arvesse määruse artikli 52 lõike 1 punkti b eesmärgil teise liikmesriigi õigusaktide alusel kindlustus-, töötamis- või elamisperioodide kohaldamisega.

IX LISA

HÜVITISED JA LEPINGUD, MIS VÕIMALDAVAD KOHALDADA ARTIKLIT 54

I. Määruse artikli 54 lõike 2 punktis a osutatud hüvitised, mille summa ei sõltu täitunud kindlustus- või elamisperioodide pikkusest**A. BELGIA**

Üldinvaliidsusskeemi, kaevurite eriinvaliidsusskeemi ja kaubalaevastiku meremeeste eriskeemiga seotud hüvitised

Hüvitised füüsilisest isikust ettevõtjate töövõimetuskindlustuse alusel

Välissotsiaalkindlustusskeemi ning Belgia Kongo ja Ruanda-Urundi endiste töötajate invaliidsusskeemiga seotud invaliidsushüvitised

B. TAANI

Taani riiklik vanaduspension täisulatuses, millele saavad õiguse pärast 10-aastast elamist isikud, kellele on pension määratud 1. oktoobriks 1989

C. KREEKA

Põllumajanduse kindlustusskeemiga (OGA) seotud hüvitised seaduse nr 4169/1961 alusel

D. HISPAANIA

Üld- ja eriskeemide alusel antavad toitjakaotuspensionid, välja arvatud riigiteenistujate eriskeem

E. PRANTSUSMAA

Invaliidsuspensionid üldise sotsiaalkindlustussüsteemi või põllumajandustöötajate skeemi alusel

Lese- või lese invaliidsuspension üldise sotsiaalkindlustussüsteemi või põllumajandustöötajate skeemi alusel, kui see arvutatakse surnud abikaasa invaliidsuspensioniga alusel, mis on määratud kooskõlas artikli 52 lõike 1 punktiga a

F. IIRIMAA

A-tüüpi invaliidsuspension

G. MADALMAAD

18. veebruari 1966. aasta seadus töötajate invaliidsuskindlustuse kohta, muudetud (WAO)

24. aprilli 1997. aasta seadus füüsilisest isikust ettevõtjate invaliidsuskindlustuse kohta, muudetud (WAZ)

21. detsembri 1995. aasta seadus üleelanud ülalpeetavate üldkindlustuse kohta (ANW)

H. SOOME

Riiklikud pensionid invaliidina sündinutele või varases eas invaliidistunutele (Riiklike pensionite seadus 547/93)

Riiklikud pensionid määratakse kooskõlas 8. juuni 1956. aasta riiklike pensionite seadusega ja antakse riiklike pensionite seaduse (547/93) üleminekueeskirjade alusel

Lapsepensioni täiendav summa vastavalt 17. jaanuari 1969. aasta toitjakaotuspensionide seadusele

I. ROOTSI

Sissetulekute seotud tootjakaotuspension lapse pensionihüvitise ja kohanemispensionini vormis, kui surm leidis aset 1. jaanuaril 2003 või hiljem, kui surnu oli sündinud 1938. aastal või hiljem (seadus 2000:461)

II. Määruse artikli 54 lõike 2 punktis b määratletud hüvitised, mille suurus on kindlaks määratud riski realiseerumiskuupäeva ja hilisema kuupäeva vahel täitunuks loetud arvestusliku perioodi alusel

A. SAKSAMAA

Invaliidsus- ja tootjakaotuspensionid, mille puhul arvestatakse täiendavat perioodi

Vanaduspensione, mille puhul arvestatakse juba saadud täiendavat perioodi

B. HISPAANIA

Väljateenitud pensionid või alalise puude (invaliidsus) väljateenitud pensionid riigiteenistujate eriskeemi alusel riigipensionäride seaduse konsolideeritud teksti I jaotise alusel, kui riski materialiseerumisel oli hüvitisesaaja tegev riigiteenistujana või teda koheldi sellena; surma- ja tootjakaotus- (leskede, orbude ja vanemate) pensionid riigipensionäride seaduse konsolideeritud teksti I jaotise alusel, kui riski materialiseerumisel kasusaaja oli tegev riigiteenistujana või teda koheldi sellena

C. ITAALIA

Itaalia pensionid täieliku töövõimetuse puhul (inabilità)

D. LUKSEMBURG

Invaliidsus- ja tootjakaotuspensionid

E. SOOME

Tööpensionid, mille puhul võetakse arvesse tulevasi perioode vastavalt siseriiklikele õigusaktidele

F. ROOTSI

Haigushüvitis ja tegevuskompensatsioon tagatishüvitise vormis (seadus 1962:381)

Eeldatavate kindlustusperioodide alusel arvatav tootjakaotuspension (seadus 2000:461 ja 2000:462)

Vanaduspension tagatispensionini vormis, mis arvutatakse eelnevalt loendatud eeldatavate perioodide alusel (seadus 1998:702)

III. Määruse artikli 54 lõike 2 punkti b alapunktis i osutatud lepped eesmärgiga vältida sama krediteeritud perioodi arvessevõtmist enam kui üks kord:

28. aprillil 1997. aastal Soome Vabariigi ja Saksamaa Liitvabariigi vahel sõlmitud sotsiaalkindlustusleping

10. novembril 2000. aastal Soome Vabariigi ja Luksemburgi Suurhertsogiriigi vahel sõlmitud sotsiaalkindlustusleping

Põhjamaade 15. juuni 1992. aasta konventsioon sotsiaalkindlustuse kohta

X LISA

MITTEOSAMAKSELISED RAHALISED ERIHÜVITISED*(Artikli 70 lõike 2 punkt c)*

Käesoleva lisa sisu määratlevad Euroopa Parlament ja nõukogu kooskõlas asutamislepinguga esimesel võimalusel ja hiljemalt käesoleva määruse kohaldamiskuupäevaks, millele on osutatud artiklis 91.

XI LISA

ERISÄTTED LIIKMESRIIKIDE ÕIGUSAKTIDE KOHALDAMISEKS*(Artikli 51 lõige 3, artikli 56 lõige 1 ja artikkel 83)*

Käesoleva lisa sisu määratlevad Euroopa Parlament ja nõukogu kooskõlas asutamislepinguga esimesel võimalusel ja hiljemalt käesoleva määruse kohaldamiskuupäevaks, millele on osutatud artiklis 91.
